

2010/4 SAYILI TEBLİĞ'İN UYGULAMASINA BİR BAKIŞ: SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

*A PERSPECTIVE TO THE PRACTICE OF COMMUNIQUE
NO. 2010/4: PROBLEMS AND SOLUTIONS*

Ekrem SOLMAZ*
Gülçin DERE*

Öz

Yoğunlaşmaların kontrolü ile yoğunlaşma sonucunda pazar yapısında meydana gelecek değişikliklerin denetlenmesi amaçlanmaktadır. Fakat yoğunlaşmaların kontrolü işlemlerin gerçekleşmesini geciktirmekte, işlemin tarafları bakımından belirsizliğe sebep olmakta ve rekabet otoritelerinin iş yükünü artırarak kendisinden beklenen faydaların ötesinde maliyetlere neden olabilmektedir.

Türkiye’de yoğunlaşmaların kontrolü uygulamasında 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu’ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ (1997/1 sayılı Tebliğ)’in uygulandığı dönemde karşılaşılan temel sorunlar, pazar payı eşliğinden kaynaklanan hukuki belirsizlikler ve çok sayıda sorunsuz işlemin Rekabet Kurumu’na bildirilmesi olarak özetlenebilir. Bu sorunların giderilmesi amacıyla hazırlanan 2010/4 sayılı Rekabet Kurulu’ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ (2010/4 sayılı Tebliğ) ile yapılan en önemli değişiklik, hukuki belirliliğin sağlanması adına pazar payı eşliğinin kaldırılması ve bunun yerine tamamen ciro esaslı bir bildirim sistemine geçilmesidir.

Bu kapsamda çalışmanın konusunu, 1997/1 sayılı Tebliğ ile 2010/4 sayılı Tebliğ’in uygulamasında karşılaşılan sorunların tespit edilerek 2010/4 sayılı Tebliğ’in uygulamasına ışık tutmak üzere çözüm önerileri sunulması oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Yoğunlaşmaların Kontrolü, Yerel Bağ Kriteri, Bildirim Eşikleri, Etkilenen Pazar, Dünya Ciro Eşliği.*

* Rekabet Kurumu, Rekabet Uzmanları. Çalışmada yer verilen görüşler, yazarların kendi görüşleri olup, Rekabet Kurumu’nu bağlayıcı değildir. İşbu çalışma, 11.10.2012 tarihinde Rekabet Kurumu tarafından İstanbul Bilgi Üniversitesi’nin işbirliği ile İstanbul Sanayi Odası’nda gerçekleştirilen “Yoğunlaşmaların Kontrolünde Yeni Dönem: 2010/4 sayılı Tebliğ ve Kılavuzların Yansımaları” konulu sempozyumda çalışmanın yazarları tarafından sunulan “2010/4 Sayılı Tebliğ’in Uygulamasına Bir Bakış: Sorunlar ve Çözüm Önerileri” başlıklı sunuma kaynaklık etmek amacıyla hazırlanmıştır. Söz konusu sempozyumda çalışmanın yazarları tarafından bu çalışmada yer verilen Türkiye yoğunlaşmalarının kontrolü rejimi ve özellikle 2010/4 sayılı Tebliğ’in uygulamasına yönelik sorunlar ve çözüm önerilerine yer verilmiştir. Takip eden süreçte, Rekabet Kurumu tarafından hazırlanan ve 29.12.2012 tarihli ve 28512 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 01.02.2013 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 2012/3 sayılı Tebliğ ile 2010/4 sayılı Tebliğ’in “İzne tabi birleşme veya devralmalar” başlıklı 7. maddesinde değişiklik yapılmıştır.

Abstract

Merger control aims at regulating the changes in the market structure. However, merger control slows down transaction procedure, results in uncertainties and increases the work load of the competition authorities. Thus, excepted benefits from the merger control regime falls behind the costs associated with it. The main problems encountered in practice of the Communiqué No. 1997/1 were legal uncertainty arising from market share threshold and notification of too many unproblematic merger transactions. Main amendments in the Turkish Merger Regime introduced by the Communiqué Concerning the Mergers and Acquisitions Calling for the Authorization of the Competition Board (Communiqué No. 2010/4) were the annulment of market share threshold and introduction of an entirely turnover based notification system.

This study aims at establishment of the problems arising from the practice of Communiqué No. 1997/1 and Communiqué No. 2010/4 and offering suggestions to the practice of Communiqué No. 2010/4.

Keywords: Merger Control, Local Nexus, Notification Thresholds, Affected Market, Worldwide Turnover Threshold.

GİRİŞ

Türkiye’de yoğunlaşmaların kontrolü 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (Kanun)’un 7. maddesi ve ilgili mevzuatında düzenlenmiştir. Kanun’un 7. maddesinde teşebbüslerin hâkim durum yaratmaya veya hâkim durumlarını daha da güçlendirmeye yönelik olarak, ülkenin bütünü yahut bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak nitelikteki birleşme veya devralma işlemleri yasaklanmıştır. Anılan maddenin 2. fıkrasında ise, hangi tür birleşme ve devralmaların hukuki geçerlilik kazanabilmesi için bildirilerek izin alınması gerektiğini belirleme yönünden Rekabet Kurulu’na tebliğ çıkarma yetkisi tanınmıştır. Rekabet Kurulu bu yetkisini ilk olarak 1997/1 sayılı Tebliğ ile kullanmıştır.

10 yılı aşkın bir süre uygulanan 1997/1 sayılı Tebliğ’in uygulamasında karşılaşılan temel sorunlar, pazar payı eşliğinden kaynaklanan hukuki belirsizlikler ve eşiklerin ilgili teşebbüslerden en az ikisinin cirosunu veya pazar payını dikkate alacak şekilde belirlenmemesi nedeniyle çok sayıda “sorunsuz”¹ işlemin Rekabet

¹ “Sorunsuz yoğunlaşma” işlemi ile rekabet otoritesi tarafından ayrıntılı bir incelemeye alınmasına gerek görülmeden izin verilen işlemler kastedilmektedir. Bu bağlamda izin verilmeyen, detaylı inceleme sonrasında izin verilen ve koşullu izin verilen işlemler “sorunlu işlem” olarak tanımlanabilir. International Competition Network (ICN) (2008), “Setting Notification Thresholds For Merger Review”, http://www.jftc.go.jp/en/international_relations/icn/kyoto-materials/pdf/Merger_WG_2.pdf, Erişim Tarihi: 19.09.2012, s.6. Türkiye uygulaması dikkate alındığında sorunsuz yoğunlaşma işlemi teriminin, ön inceleme aşamasında koşulsuz olarak izin verilen işlemler için kullanılabileceği düşünülmektedir.

Kurumu'na bildirilmesi olarak özetlenebilir. Bu sorunların giderilmesi amacıyla hazırlanan 2010/4 sayılı Tebliğ ile yapılan en önemli değişiklik, hukuki belirliliğin sağlanması adına *pazar payı eşliğinin kaldırılması* ve bunun yerine tamamen *ciro esaslı* bir bildirim sistemine geçilmesidir². Ayrıca 2010/4 sayılı Tebliğ ile ülke ciro eşğine alternatif olarak *dünya ciro eşği* getirilmiş ve “*etkilenen pazar istisnası*”na yer verilmiştir.

Bu kapsamda, çalışma ile hedeflenen 1997/1 sayılı Tebliğ ile 2010/4 sayılı Tebliğ'in uygulamasında karşılaşılan sorunları tespit ederek, bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri sunmaktır.

Çalışmada öncelikle yoğunlaşma kontrolünde bildirim sistemleri yönüyle yabancı ülke uygulamalarına yer verilecektir. İkinci bölümde bildirim eşiklerinin belirlenmesinde dikkate alınması gereken kriterlere yer verilerek pazar payı eşği, ciro eşği ve dünya ciro eşği bu kriterler kapsamında değerlendirilecektir. Çalışmanın üçüncü bölümünde, 1997/1 sayılı Tebliğ ve 2010/4 sayılı Tebliğ ile sırasıyla 2010 ve 2011 yılı Rekabet Kurulu kararları incelenecektir³. Son bölümde ise her iki Tebliğ'in uygulamasında karşılaşılan sorunlar çerçevesinde çözüm önerileri sunulacaktır.

1. DÜNYA UYGULAMASI

Çalışma kapsamında Türkiye yoğunlaşmaların kontrolü rejimi ve 2010/4 sayılı Tebliğ'in değerlendirilmesine ışık tutmak üzere yabancı ülke örneklerine yer verilmiştir.

1.1. Avrupa Birliği

Teşebbüsler arası yoğunlaşmaları düzenleyen 139/2004 sayılı Konsey Tüzüğü'nün⁴ kapsamı, Tüzük'ün 1. maddesinde; “Topluluk boyutu”ndaki bütün yoğunlaşmalar olarak ifade edilmiştir. Tüzük'ün 1(2). ve 1(3). maddelerinde ise Topluluk boyutundaki yoğunlaşmalar belirli ciro eşikleri ile ifade edilerek bu eşikleri aşan yoğunlaşmalar üzerinde Avrupa Birliği Komisyonu (Komisyon)'na inceleme yetkisi tanınmıştır. Buna göre, ilgili teşebbüslerin dünya cirolarının toplamının 5 milyar Avro'yu ve ilgili teşebbüslerden en az ikisinin Topluluk boyutundaki cirosunun ayrı ayrı 250 milyon Avro'yu geçmesi durumunda Komisyon'un inceleme yetkisi doğmaktadır⁵.

² 2010/4 sayılı Tebliğ'in Genel Gerekçesi, s.1., para. 4.

³ Çalışma kapsamında Rekabet Kurulu'nun, 1997/1 sayılı Tebliğ'in uygulamada olduğu 01.01.2010-31.12.2010 tarihleri arasındaki yoğunlaşma kararları (toplam 210 karar) ile 2010/4 sayılı Tebliğ'in uygulamada olduğu 01.01.2011-31.12.2011 tarihleri arasındaki yoğunlaşma kararları (toplam 238 karar), bildirilen işlemlere yönelik kararların sonuçları, izne tabi olduğuna karar verilen işlemlerin hangi eşikleri aştığı ve işlemin taraflarının Türkiye'de faaliyeti olup olmadığı bakımından analiz edilmiştir.

⁴ Council Regulation (EC) No 139/2004 Of 20 January 2004 On The Control Of Concentrations Between Undertakings.

⁵ Aynı madde altında bu kuralın istisnalarına da yer verilmiştir. Örneğin üye devletler ile Avrupa Birliği arasındaki yetki paylaşımını sağlamak amacıyla Tüzük'ün 1(2) maddesinde, eşikleri aşan bir işlemde ilgili

1.2. Almanya

Alman Rekabet Kanunu'na (*Act Against Restraints Of Competition*) göre bir yoğunlaşma işleminin bildirim tabi olması için, ilgili teşebbüslerin dünya cirolarının toplamının 500 milyon Avro'dan fazla olması, ilgili teşebbüslerden en az birinin Almanya cirosunun 25 milyon Avro'yu aşması ve diğer ilgili teşebbüsün Almanya cirosunun 5 milyon Avro'dan fazla olması gerekmektedir. Bununla birlikte, Alman Rekabet Kanunu ile yoğunlaşma işlemlerinin bildirilmesine yönelik iki “*de minimis*” istisnası getirilmiştir. Buna göre ciro eşiklerini aşan bir yoğunlaşmada taraflardan birinin dünya cirosunun 10 milyon Avro'dan az olması ve herhangi bir gruba bağlı olmaması durumunda veya işlemin gerçekleştiği pazarın en az beş yıldır faaliyette olması ve son yılda pazarın toplam cirosunun 15 milyon Avro'dan az olması durumunda söz konusu işlemler için bildirim zorunluluğu ortadan kalkmaktadır⁶.

1.3. Fransa

İkili ciro eşiği sistemini benimseyen Fransa uygulamasında ilk eşik ilgili teşebbüslerin dünya cirolarının toplamını (150 milyon Avro), ikinci eşik ise ilgili teşebbüslerden en az ikisinin Fransa'da elde ettikleri cirolarını (50 milyon Avro) esas almaktadır. Bir işlemin Fransa'da bildirim tabi olması için her iki eşiğin de aşılması gerekmektedir⁷.

1.4. İtalya

İtalya uygulamasında bir yoğunlaşma işleminin bildirim tabi olması için işlem taraflarının İtalya'da elde ettikleri toplam cirolarının 474 milyon Avro'dan fazla olması ve aynı zamanda devre konu tarafın İtalya'daki toplam cirosunun 47 milyon Avro'dan fazla olması gerekmektedir⁸.

1.5. Danimarka

Danimarka uygulamasında iki farklı eşik sistemi belirlenmiş ve ilgili teşebbüslerin cirolarının iki sistemden birinde belirlenen eşikleri aşması işlemin bildirim tabi olması için yeterli görülmüştür. İlk sisteme göre ilgili teşebbüslerin

---

teşebbüslerin her birinin Topluluk cirosunun üçte ikisinden fazlasını aynı üye devlette elde etmesi durumunda işlemin Topluluk Boyutu kapsamında değerlendirilmeyeceği düzenlemesine yer verilmiştir.

⁶ Bkz. Alman Rekabet Kanunu madde 35. Bkz. Bundeskartellamt (2005) “Information leaflet on the German control of concentrations”, http://www.bundeskartellamt.de/wDeutsch/download/pdf/Merkblaetter/Merkblaetter_englisch/06MerkblattzurDeutschenFusionskontrolle_e.pdf, Erişim Tarihi: 23.12.2012, s.4. Ayrıca bkz. http://www.iclg.co.uk/index.php?area=4&country_results=1&kh_publications_id=218&chapters_id=4909, Erişim Tarihi:15.4.2012.

⁷ Bkz. Commercial Code (Code de commerce-Fransa Ticaret Kanunu)'nun L430-2 numaralı maddesi. Ayrıca bkz. Autorité de la Concurrence, Merger Control Guidelines, http://www.autoritedelaconcurrence.fr/doc/ld_mergers_final.pdf, Erişim Tarihi: 19.12.2012, s. 22, para.69.

⁸ Bkz. <http://www.agcm.it/en/competition--mergers-and-acquisitions/turnover-thresholds.html>, Erişim Tarihi: 22.01.2013. Competition and Fair Trading Act, No:287, 10.10.1990, 16(1).

Danimarka'daki toplam cirolarının 900 milyon Danimarka Kronu'ndan (*yaklaşık 121 milyon Avro*)⁹ fazla olması ve ilgili teşebbüslerden en az ikisinin Danimarka cirolarının 100 milyon Danimarka Kronu'ndan (*yaklaşık 13,4 milyon Avro*) fazla olması gerekmektedir.

İkinci sisteme göre ise, işlemin bildirim tabi olması için, ilgili teşebbüslerden en az birinin Danimarka cirosu 3,8 milyar Danimarka Kronu'nu (*yaklaşık 510 milyon Avro*) aşmalı ve ayrıca en az bir diğer ilgili teşebbüsün dünya cirosu 3,8 milyar Danimarka Kronu'ndan (*yaklaşık 510 milyon Avro*) fazla olmalıdır¹⁰.

1.6. İsveç

İsveç uygulamasında, ilgili teşebbüslerin İsveç'teki toplam cirolarının yaklaşık 110 milyon Avro'dan fazla olması ve ilgili teşebbüslerden en az ikisinin İsveç'teki toplam cirosunun ayrı ayrı yaklaşık 23 milyon Avro'dan fazla olması durumunda işlem bildirim tabi olmaktadır. Bununla birlikte, tarafların toplam cirolarını dikkate alan ilk eşğin aşılması durumunda tarafların bildirim yükümlülüğü doğmamasına karşın, İsveç Rekabet Otoritesi (*The Swedish Competition Authority*)'nin belirli koşulların varlığı halinde taraflardan işlem hakkında bildirim yapmalarını talep etme hakkı bulunmaktadır¹¹.

1.7. Norveç

Norveç uygulamasında sadece bir eşik sistemi kullanılmaktadır. Buna göre, bir yoğunlaşma işleminin bildirim tabi olması için, ilgili teşebbüslerin Norveç'te elde ettikleri ciro toplamının 50 milyon Norveç Kronu (*yaklaşık 7 milyon Avro*)¹² ve üzerinde olması ve aynı zamanda ilgili teşebbüslerden en az ikisinin Norveç'te elde ettikleri cirolarının 20 milyon Norveç Kronu'ndan (*yaklaşık 3 milyon Avro*) fazla olması gerekmektedir¹³.

⁹ Danimarka'nın ciro eşiklerinin Avro karşılığının belirlenmesinde 11.03.2013 tarihli Avrupa Merkez Bankası (European Central Bank) kuru esas alınmıştır. Bkz. <http://www.ecb.int/stats/exchange/eurofxref/html/index.en.html>, Erişim Tarihi: 11.03.2013.

¹⁰ The Competition Act (Consolidated Act No. 1027, 21.08.2007), 12 (1). Bkz. Merger Guidelines (2010), http://www.kfst.dk/fileadmin/webmasterfiles/konkurrence/Fusionskontrol/Merger_guidelines.pdf, Erişim Tarihi: 23.12.2012, s.6. Ayrıca bkz. http://www.iclg.co.uk/index.php?area=4&country_results=1&kh_publications_id=218&chapters_id=4904, Erişim Tarihi: 15.04.2012.

¹¹ Swedish Competition Act (2008:579), 4(6). Ayrıca bkz. Guidance from the Swedish Competition Authority for the notification and examination of concentrations between undertakings (2010), http://www.kkv.se/upload/Filer/ENG/Competition/Guidance_notification_concentrations_undertakings.pdf, Erişim Tarihi: 23.12.2012, para.17, 20. http://www.iclg.co.uk/index.php?area=4&country_results=1&kh_publications_id=218&chapters_id=4972, Erişim Tarihi: 15.4.2012,

¹² Norveç'in ciro eşiklerinin Avro karşılığının belirlenmesinde 11.03.2013 tarihli Avrupa Merkez Bankası kuru esas alınmıştır. Bkz. <http://www.ecb.int/stats/exchange/eurofxref/html/index.en.html>, Erişim Tarihi: 11.03.2013.

¹³ Regulation on the Notification of Concentrations, 28.04.2004, para. 2. Bkz. <http://www.konkurransetilsynet.no/en/legislation/Regulation-on-the-notification-of-concentrations-/>, Erişim Tarihi: 23.12.2012.

1.8. İrlanda

İrlanda’da bir yoğunlaşma işleminin bildirim tabi olması için üç koşulun birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Buna göre, ilgili teşebbüslerden en az ikisinin dünya cirosu ayrı ayrı 40 milyon Avro ve üzerinde olmalı, ilgili teşebbüslerden en az ikisi İrlanda’da faaliyet gösteriyor olmalı¹⁴ ve ayrıca ilgili teşebbüslerden en az birinin İrlanda cirosu 40 milyon Avro’dan az olmamalıdır¹⁵.

1.9. Belçika

Belçika’da bir yoğunlaşma işleminin bildirim tabi olması için iki koşulun birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Buna göre, ilgili teşebbüslerin Belçika’da elde ettikleri ciroları toplamının 100 milyon Avro’dan fazla olması ve aynı zamanda ilgili teşebbüslerden en az ikisinin Belçika’da elde ettikleri cirolarının 40 milyon Avro’dan fazla olması gerekmektedir¹⁶.

1.10 Hollanda

Hollanda’da bir yoğunlaşma işleminin bildirim tabi olması için iki koşulun birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Buna göre, ilgili teşebbüslerin dünya ciroları toplamının 113,45 milyon Avro’dan fazla olması ve aynı zamanda ilgili teşebbüslerden en az ikisinin Hollanda cirosunun en az 30 milyon Avro olması gerekmektedir¹⁷.

1.11 Avusturya

Avusturya’da bir yoğunlaşma işleminin bildirim tabi olması için aşağıdaki üç koşulun birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir:

- İlgili teşebbüslerin dünya cirolarının toplamının 300 milyon Avro’dan fazla olması,
- İlgili teşebbüslerin Avusturya’da elde ettikleri ciro toplamının 30 milyon Avro’dan fazla olması ve
- İlgili teşebbüslerden en az ikisinin dünya cirosunun ayrı ayrı 5 milyon Avro’dan fazla olması.

Bununla birlikte, belirtilen eşikler aşılsa dahi ilgili teşebbüslerden yalnızca birinin Avusturya cirosu 5 milyon Avro’yu aşılıyor ve diğer ilgili teşebbüslerin

¹⁴ İrlanda’da faaliyet gösterme koşulunun gerçekleşmesi için; ilgili teşebbüslerin İrlanda’da kayıtlı bir ofis, temsilcilik, bağlı şirket vb. birimi olması ve İrlanda’da satış yapıyor olması, eğer böyle bağlı bir birimi bulunmamasına ise bir önceki yılda İrlanda’ya en az 2 milyon Avro tutarında satış yapmış olması gerekmektedir. Bkz. Notice in respect of certain terms used in Part 3 of the Competition Act 2002 (2006), madde 3, http://www.tca.ie/images/uploaded/documents/N_02_003_as_amended_on_12_December_2006.pdf, Erişim Tarihi: 23.12.2012.

¹⁵ Competition Act, No:14, 2002, 18 (1).

¹⁶ Act on the Protection of Economic Competition, 2006, madde 7 (1), http://economie.fgov.be/en/binaries/apec-new_tcm327-56301.pdf, Erişim Tarihi: 10.02.2013.

¹⁷ Dutch Competition Act, 2009, madde 29, [http://www.nma.nl/en/images/Dutch%20Competition%20Act%20-%20in%20English%20\(version%20of%20July%201%2C%202009\)23-192040.pdf](http://www.nma.nl/en/images/Dutch%20Competition%20Act%20-%20in%20English%20(version%20of%20July%201%2C%202009)23-192040.pdf), Erişim Tarihi: 10.02.2013.

dünya cirosu toplamı 30 milyon Avro'yu aşmıyorsa bildirim yükümlülüğü doğmamaktadır¹⁸.

1.12. İspanya

İspanya uygulamasında iki farklı eşik sistemi belirlenmiş ve ilgili teşebbüslerin cirolarının iki sistemden birinde belirlenen eşikleri aşması işlemin bildirim tabi olması için yeterli görülmüştür.

Birinci sisteme göre, bir yoğunlaşma işlemi sonucunda İspanya'daki bir ilgili ürün/hizmet pazarında en az %30 oranında pazar payı artışı gerçekleşiyorsa işlemin bildirilmesi gerekmektedir.

İkinci sistemde ise, bir işlemin bildirim tabi olması için ilgili teşebbüslerden en az ikisinin İspanya'da elde ettikleri cironun 60 milyon Avro'dan fazla olması ve aynı zamanda ilgili teşebbüslerin İspanya'da elde ettikleri ciroları toplamının 240 milyon Avro'dan fazla olması gerekmektedir¹⁹.

1.13. İngiltere

İngiltere uygulamasında zorunlu bildirim sistemi bulunmamakla birlikte, bir işlemin yoğunlaşmalara ilişkin mevzuat kapsamında değerlendirilebilmesi bakımından iki farklı eşik belirlenmiştir²⁰.

“Arz payı testi” (*share of supply test*) olarak adlandırılan birinci eşığe göre, işlem ile arz açısından yapılacak tanımlamada en az %25'lik bir arz payı oluşturulması gerekmektedir. Arz payı testi, hesaplama aşamasında dikkate alınan kriterler bakımından pazar payı testinden farklılık göstermektedir. İşlem sonrasında teşebbüsün sahip olacağı arz payının hesaplanmasında değer, maliyet, fiyat, miktar, kapasite, çalışan sayısı veya başka kriterler kullanılabilir²¹. Arz payı testinin uygulanması için işlem sonucunda arz payında artış meydana gelmesi gerekmektedir ve bu nedenle arz payı testi sadece ilgili teşebbüslerin benzer ürünler üretmesi durumunda uygulanmaktadır²².

Ciro bazlı ikinci eşığe göre, işlemin yoğunlaşmalara ilişkin mevzuat kapsamında incelenebilmesi için devre konu teşebbüsün İngiltere'deki cirosunun 70 milyon Pound'u aşması gerekmektedir²³.

¹⁸ Cartel Act, 2005, madde 9, <http://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetznummer=20004174>, Erişim Tarihi: 10.02.2013. Ayrıca bkz. Merger Notification and Procedures Template (2006), <http://www.en.bwb.gv.at/SiteCollectionDocuments/AustrianCNmergertemplaterevSep06.pdf>, Erişim Tarihi: 10.02.2013, s.3.

¹⁹ Competition Act 15/2007, madde 8 (1).

²⁰ Enterprise Act, 2002, madde 23 (1), (3).

²¹ Enterprise Act, 2002, madde 23 (5).

²² Office of Fair Trading (2009), “Mergers Jurisdictional and Procedural Guidance”, http://www.offt.gov.uk/shared_offt/mergers_ea02/oft527.pdf, Erişim Tarihi: 27.11.2012, s.11, 12, 26.

²³ Enterprise Act, madde 23 (1). Ayrıca bkz. Office of Fair Trading (2003), “Overview of the Enterprise Act (The competition and consumer provisions)”, http://www.offt.gov.uk/shared_offt/business_leaflets/enterprise_act/oft518.pdf, Erişim Tarihi: 26.11.2012, s.9, 12.

Bildirim zorunluluğu bulunmamasına rağmen teşebbüsler açısından hukuki belirliliğin sağlanması adına Adil Ticaret Ofisi'ne (*Office of Fair Trading*) yoğunlaşmaların incelenmesinde süre sınırlaması getirilmiştir. Buna göre, bir yoğunlaşmanın incelenebilmesi için işlemin henüz gerçekleştirilmemiş olması veya gerçekleştirilmesinin üzerinden en fazla 4 ay geçmiş olmalıdır. Ayrıca, işlemin kamuoyuna duyurulması veya ilgili otoriteye bildirilmesi halinde, duyuru veya bildirim üzerinden en fazla dört ay geçmiş olmalıdır²⁴.

1.14. Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

ABD uygulamasında bildirim yükümlülüğünün doğması için yoğunlaşma taraflarından en az birinin ABD'de veya ABD'yi etkileyen ticari faaliyetinin bulunması gerekmektedir²⁵. Bu çerçevede bir yoğunlaşma işleminin bildirim tabi olup olmadığı belirlenmesinde öncelikle işlemin büyüklüğü dikkate alınmaktadır. Buna göre, bir yoğunlaşma işleminde, eğer varsa devralanın işlem öncesinde devre konu teşebbüste sahip olduğu varlıklar veya oy hakları da dahil olmak üzere, işlem sonrasında devralan tarafın devre konu teşebbüste sahip olacağı varlıklar veya oy haklarının toplam değeri 272,8 milyon Amerikan Doları'nı aşılıyor ise işlemin bildirilmesi gerekmektedir²⁶.

İşlem sonrasında sahip olunacak varlıklar veya oy haklarının toplam değeri 68,2 ile 272,8 milyon Amerikan Doları arasında ise işlemin bildirim tabi olup olmadığını belirlemek için tarafların büyüklüğü testi uygulanmaktadır. Tarafların büyüklüğü testine göre devralan ve devreden taraflardan herhangi birinin dünya çapındaki satışlarının veya varlıklarının²⁷ en az 13,6 milyon Amerikan Doları, diğerinin ise en az 136,4 milyon Amerikan Doları olması durumunda işlemin bildirilmesi gerekmektedir. Tarafların büyüklüğü testinde, önceki testten farklı olarak devralan ve devredilenin dahil oldukları grupların tamamının satışları ve varlıkları dikkate alınmaktadır²⁸.

ABD uygulamasına ilişkin olarak belirtilmesi gereken son husus, bir yoğunlaşma işlemi sonrasında sahip olunacak varlıklar veya oy haklarının toplam değeri 68,2 milyon Amerikan Doları'ndan az ise işlemin bildirim zorunluluğu bulunmamaktadır²⁹.

²⁴ Enterprise Act, madde 24. Ayrıca bkz. Office of Fair Trading 2009, s.22.

²⁵ Commercial Practices 16 CFR §§ 801.3, <http://www.ecfr.gov/cgi-bin/text-idx?c=ecfr&sid=c39545bbddbc7638055e2d701e0608a4&rgn=div5&view=text&node=16:1.0.1.8.86&idno=16>, Erişim Tarihi: 09.02.2013. ABD dışında bulunan varlıkların devralınması durumunda gerçekleştirilen işlemin bildirim yükümlülüğünün belirlenmesi konusunda uygulanan eşikler için bkz. 16 C.F.R. §§ 802.50 ve §§ 802.51

²⁶ Federal Register (2012), Vol. 77, No. 18, <http://www.ftc.gov/os/2012/01/120124claytonact7a.pdf>, Erişim Tarihi: 09.02.2013.

²⁷ Hart-Scott-Rodino Act, 15 U.S.C. § 18a (a), <http://www.law.cornell.edu/uscode/text/15/18a>, Erişim Tarihi: 09.02.2013.

²⁸ 16 C.F.R. §§ 801.1(a) (1)

²⁹ Devralma bir açık piyasa işlemi ise işlem aşamasında ödenen miktar veya senetlerin borsadaki değerinden büyük olanı eşikler kapsamında dikkate alınacak hisse senetleri değeri olarak belirlenir. Devralma, piyasada

1.15. Çin

Çin uygulamasında iki farklı eşik sistemi belirlenmiş ve ilgili teşebbüslerin cirolarının iki sistemden birinde belirlenen eşikleri aşması işlemin bildirim tabi olması için yeterli görülmüştür.

Birinci sisteme göre, bir işlemin bildirim tabi olması için ilgili teşebbüslerin dünya ciroları toplamının 1,1 milyar Avro'dan fazla olması ve aynı zamanda ilgili teşebbüslerden en az ikisinin Çin'de elde ettikleri cirolarının 44 milyon Avro'dan fazla olması gerekmektedir.

İkinci sisteme göre, bir işlemin bildirim tabi olması için ilgili teşebbüslerin Çin'de elde ettikleri ciro toplamı 223 milyon Avro'dan fazla olmalı ve aynı zamanda ilgili teşebbüslerden en az ikisinin Çin'de elde ettikleri cirosu 44 milyon Avro'dan fazla olmalıdır³⁰.

1.16. Brezilya

Brezilya uygulamasında bir işlemin bildirim tabi olması için işlem taraflarından en az birinin Brezilya'daki bir önceki yıl cirosu 750 milyon Brezilya Reali'nden (*yaklaşık 300 milyon Avro*)³¹ fazla olmalı ve aynı zamanda diğer işlem taraflarından en az birinin Brezilya'daki bir önceki yıl cirosu 75 milyon Brezilya Reali'nden (*yaklaşık 30 milyon Avro*) fazla olmalıdır³².

2. BİLDİRİM EŞİKLERİNİN BELİRLENMESİNDE DİKKATE ALINACAK KRİTERLER

Bir yoğunlaşma kontrol rejiminin etkin şekilde çalışması, hangi işlemlerin rekabet otoritesine bildirileceğini belirleyen bildirim eşiklerinin niteliğine bağlıdır.

2.1. Eşiklerin Niteliği

Yoğunlaşma kontrol rejiminin teşebbüsler açısından belirsizliğe neden olmaması için planlanan bir yoğunlaşma işleminin rekabet otoritesine bildirilmesinin gerekli olup olmayacağını taraflarca işlem öncesinde öngörülebilir olması gerekmektedir. Bu ise bildirim eşikleri kapsamında yapılacak değerlendirmede kullanılacak verilerin niteliğine bağlıdır.

işlem görmeyen senetlere ilişkin ise eşik değerlendirmesinde eğer biliniyorsa işlem sırasında ödenen bedel, bu bedel bilinmiyorsa belirlenecek adil piyasa değeri dikkate alınır. Devralınacak varlıkların değeri olarak eğer biliniyorsa işlem aşamasında ödenen bedel ve varlıkların piyasa değerinden büyük olanı dikkate alınır. (16 C.F.R. §§ 801.10)

³⁰ International Comparative Legal Guide, Merger Control, China Chapter, <http://www.iclg.co.uk/practice-areas/merger-control/merger-control-2013/china>, Erişim Tarihi: 10.02.2013.

³¹ Brezilya'nın ciro eşiklerinin Avro karşılığının belirlenmesinde 11.03.2013 tarihli Avrupa Merkez Bankası kuru esas alınmıştır. Bkz. <http://www.ecb.int/stats/exchange/eurofxref/html/index.en.html>, Erişim Tarihi: 11.03.2013.

³² Law n. 12.529/2011, madde 88. Ayrıca bkz. International Comparative Legal Guide, Merger Control, Brazil Chapter, <http://www.iclg.co.uk/practice-areas/merger-control/merger-control-2013/brazil>, Erişim Tarihi: 10.02.2013.

Bildirim eşikleri açık ve anlaşılabilir olmalı, sadece objektif olarak ölçülebilir kriterlere ve işlemin taraflarınca kolaylıkla ulaşılabilir olan bilgilere dayanmalıdır³³. Ayrıca, taraflar, bildirim yapılmasının gerekli olup olmadığına karar verme aşamasında planlanan işlemin detaylı bir analizini yapmak zorunda kalmamalıdır³⁴. Böylelikle teşebbüsler açısından gerçekleştirilmesi planlanan bir işlemin bildirim tabi olup olmayacağı konusundaki belirsizlikler ortadan kaldırılmış olacaktır.

Ciro eşiği, bir yoğunlaşma işleminin bildirim tabi olup olmadığına belirlenmesinde yalnızca işlem taraflarının satışlarını dikkate alması dolayısıyla tarafların, bildirim yükümlülüğünü objektif kriterler doğrultusunda ve kolaylıkla ulaşılabilir bilgiler çerçevesinde değerlendirmelerini sağlayarak³⁵ bildirim yükümlülüğüne hukuki belirlilik kazandırmaktadır³⁶.

Bununla birlikte, Güven'e göre, sadece ciro eşiğinin kabul edilmesi, ciroların yüksek olduğu sektörlerde bildirim yapılması zorunluluğundan dolayı gereksiz yığılmalara, ciroların yüksek olmadığı sektörlerde ise işlemlerin eşikleri aşmamasına neden olabilir. Amaç ilgili piyasalardaki yoğunlaşmalar yoluyla etkin rekabetin azaltılmasını önlemek olduğundan, ciro eşiği ile birlikte yoğunlaşmaların kontrolünde pazar payı kriterinin kullanılması daha etkin bir yöntemdir³⁷.

Bir yoğunlaşma işleminin değerlendirilmesinde dikkate alınan ilk kriter devralan teşebbüsün işlem sonrasında ilgili pazarda sahip olacağı pazar payıdır. Ayrıca devralan teşebbüsün işlem sonrasında sahip olacağı pazar payı arttıkça işlem sonucunda ilgili pazarda rekabetin kısıtlanması olasılığı da yükselmektedir³⁸. Bu nedenle, pazar payı eşiği olası sorunlu işlemleri belirleme açısından diğer eşik türlerine nazaran daha uygundur³⁹.

³³ ICN (2005), "Recommended Practices For Merger Notification Procedures", <http://www.internationalcompetitionnetwork.org/uploads/library/doc588.pdf>, Erişim Tarihi: 19.09.2012, s.3-4.

³⁴ BIAC/ICC (2001), Recommended Framework For Best Practices in International Merger Control Procedures, <http://www.biac.org/statements/comp/BIAC-ICCMergerPaper.pdf>, Erişim Tarihi: 19.09.2012, s.6-7.

³⁵ ICPAC (2000), "International Competition Policy Advisory Committee Final Report", Chapter: 3, s.108, <http://www.usdoj.gov/atr/icpac/finalreport.htm>, Erişim Tarihi: 17.02.2013.

Aynı yönde öneriler için bkz. Community Merger Control Green Paper on The Review of The Merger Regulation, 1996, para. 31; http://europa.eu/documents/comm/green_papers/pdf/com96_19_en.pdf, Erişim Tarihi: 17.02.2013, ICN 2008, s.3, Commission Consolidated Jurisdictional Notice Under Council Regulation (EC) No 139/2004 On The Control Of Concentrations Between Undertakings, para. 127, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:095:0001:0048:EN:PDF>, Erişim Tarihi: 17.02.2013.

³⁶ HARLE, N., P. OMBREGT ve K. COOL (2012), *Merger Control and Practice in the BRIC Countries vs. the EU and the US: Review Thresholds*, Insead 2012/100/ST, s.1. Ayrıca bkz. SOLMAZ, E. (2009), *Yoğunlaşmaların Kontrolünde Bildirim Eşikleri*, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tez Serisi No: 105, Ankara, s.22.

³⁷ GÜVEN, P. (2003), *Türk Rekabet Hukuku ve Avrupa Birliği Rekabet Hukukunda Birleşme ve Devralmaların Denetlenmesi*, İkinci Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, s.297.

³⁸ MOTTA, M (2004), *Competition Policy: Theory and Practice*, Cambridge University Press, New York, s.236.

³⁹ KASSAMALI, R.A. (1996), "From Fiction to Fallacy: Reviewing the E.C. Merger Regulation's Community Dimension Thresholds in the Light of Economics and Experience in Merger Control", *European Law Review*,

Diğer taraftan, pazar payı eşiği işlem kapsamında ilgili pazarın tanımlanması ve tarafların belirlenen pazarlardaki pazar paylarının hesaplanmasını zorunlu kılmaktadır. Pazar tanımı ise rekabet hukukunun en zor ve tartışmaya açık konularından biridir. Pazar payı eşiğinin bir bildirim kriteri olarak belirlenmesi, işlem taraflarının ilgili rekabet otoritesi tarafından pazarların nasıl tanımlanacağını kolaylıkla değerlendirebilecekleri ve ilgili pazarda kendi pazar paylarını hesaplayabilecekleri varsayımına dayanmaktadır⁴⁰. Çetinkaya, ilgili pazarın belirlenmesinde ürünün özellikleri, tüketici tercihleri, pazara ait geçmiş veriler ile ürünlerin fiyatlarındaki farklılıkları dikkate alınacak faktörler arasında saymakta ve ilgili pazar tanımında zorluklar ile karşılaşılacağını belirtmektedir⁴¹. Whish ise ilgili pazarın tanımlanmasının ekonomik bir kavram olduğunu ve bazı durumlarda ileri ekonometrik analizlere ihtiyaç duyulduğunu belirtmektedir⁴². Belirtilen nedenlerle bir işlem kapsamında ilgili pazarın tanımlanması taraflar açısından zorluklara ve yüksek maliyetlere neden olmaktadır. Pazar paylarının hesaplanması için gerekli olan bilgilere ilgili teşebbüslerin ulaşması ise her zaman mümkün olamamaktadır. Ayrıca bir işlem kapsamında ilgili pazar veya pazarların farklı şekillerde tanımlanabilecek olması da tarafların pazar paylarının hesaplanmasını tartışmalı hale getirmektedir⁴³. Bu nedenle, pazar payı eşiği uygulama aşamasında teşebbüsler açısından birçok belirsizliğin doğmasına neden olmaktadır. ICN Raporu'nda pazar payı eşiği nedeniyle bildirim sistemlerinin kendilerinden beklenen faydaların ötesinde zorluğa ve maliyete neden olacağı belirtilmektedir⁴⁴. Bu çerçevede, pazar payına dayanan testler yerine bildirim yükümlülüğünün belirlenmesinde satışlar veya malvarlığı gibi objektif olarak belirlenebilen ve kolaylıkla ulaşılabilen bilgilerin tercih edilmesi önerilmektedir⁴⁵.

Ayrıca teşebbüsler, hukuki belirsizlik ve cezai yaptırıma uğrama riski nedeniyle ilgili pazarın dar tanımlanması durumunda pazar payı eşiğini aşabilecek tüm işlemleri rekabet otoritesine bildirmek suretiyle kendileri açısından işlem maliyetine sebep olmakta ve rekabet otoritelerinin de iş yükünü arttırabilmektedirler.

2.2. Yerel Bağ

Yoğunlaşmaların kontrolünün etkin bir şekilde yapılabilmesi için bildirim eşiklerinin yalnızca ilgili ülkede rekabeti kısıtlayıcı etki doğurması muhtemel

21 Supp (Competition Law Survey), s.108-109.

⁴⁰ SAVRIN, D. ve B. MCCUTCHEN (2008), "Meddlesome Market Share Notification Thresholds Can Have A Chilling Effect", *International Antitrust Bulletin*, Vol:3, s. 13-14.

⁴¹ ÇETİNKAYA, M. (2003), *İlgili Pazar Kavramı ve İlgili Pazar Tanımında Kullanılan Nicel Teknikler*, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri Serisi No: 4, Ankara, s. 25-51.

⁴² WHISH, R. (2005), *Competition Law*, Fifth Edition, Oxford University Press, s.24.

⁴³ Harle vd. 2012, s.1

⁴⁴ ICN 2008, s.4.

⁴⁵ BIAC/ICC 2001, s.6. Aynı yönde öneriler için bkz. Savrin ve McCutchen 2008, s.13.

işlemlere bildirim yükümlülüğü getirecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Bu ise eşiklerin, yoğunlaşmaya taraf teşebbüslerin ilgili ülkeye yönelik faaliyetlerini ölçebilecek şekilde belirlenmesi ile mümkün olabilir⁴⁶.

ICN Tavsiye Metni'nde⁴⁷ bildirim eşiklerinin, teşebbüslerin ülkedeki faaliyetlerini ölçebilmesi için makul düzeyde “yerel bağ” (*local nexus*) şartı içermesi gerektiği vurgulanmıştır. OECD Tavsiye Metni'nde de bildirim eşiklerinin, ülke dışında faaliyet gösteren teşebbüsler tarafından gerçekleştirilen ve ülkedeki rekabetçi yapıya herhangi bir etkisi bulunmayan yoğunlaşma işlemlerini bildirim tabi kılacak şekilde düzenlenmemesi gerektiği, aksi takdirde bunun teşebbüsler açısından gereksiz işlem maliyetlerine yol açacağı belirtilmiştir⁴⁸. ICN Tavsiye Metni'nde ayrıca, bildirim eşiklerinin, yerel bağ şartı içermemesinin rekabet otoritelerinin kaynaklarının etkin kullanılmasını engelleyeceği ifade edilmiştir⁴⁹.

Yerel bağ kriterinin sağlanmasında, tarafların faaliyetlerinin birlikte mi ayrı ayrı mı değerlendirileceği hususu önem arz etmektedir. Bir işlemin taraflarının ülke içindeki faaliyetlerinin ayrı ayrı değerlendirilmesine imkân vermeyen ve bildirim yükümlülüğünü sadece tarafların toplam pazar payı, toplam cirosu veya toplam malvarlığına dayandıran bildirim eşikleri, ülkede rekabeti kısıtlayıcı etki yaratma olasılığı olmayan işlemlerin de bildirilmesini zorunlu hâle getirebilir⁵⁰. Bu bağlamda ICN Tavsiye Metni'nde belirtildiği gibi bildirim eşiklerinin, işlem taraflarından en az ikisinin ve/veya devre konu teşebbüsün ilgili ülkedeki faaliyetlerini dikkate alacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir⁵¹.

2.3. Yerel Bağ Bağlamında Dünya Cirosu Eşiğinin Değerlendirilmesi

Bu bölümde yoğunlaşma işlemlerine bildirim yükümlülüğü getirilmesinde teşebbüslerin dünya çapındaki faaliyetlerini dikkate alan bir eşiğin belirlenmesinin yoğunlaşma kontrol rejimine etkisi incelenecektir.

Bildirim eşiklerinin belirlenmesinde temel ilke yalnızca ülke sınırlarında hissedilir derecede rekabetçi etki doğurması muhtemel işlemlere bildirim zorunluluğu getirilmesidir. Dünya cirosu eşiği ise ülkede rekabeti kısıtlayıcı etki doğurması söz konusu olmayan çok sayıda sorunsuz işleme bildirim yükümlülüğü getirebilir ve bildirim sayısında artışa neden olarak, rekabet otoritesinin iş yükünü artırabilir⁵².

⁴⁶ Solmaz 2009, s.16.

⁴⁷ ICN 2005, s.1.

⁴⁸ OECD (2005), “Recommendation of the Council on Merger Review”, <http://www.oecd.org/competition/mergers/40537528.pdf>, Erişim Tarihi: 16.12.2012, s.2.

⁴⁹ ICN 2005, s.1.

⁵⁰ Solmaz 2009, s. 17-18.

⁵¹ ICN 2005, s.2.

⁵² Solmaz 2009, s.32-33.

Literatürde, bildirim zorunluluğunun belirlenmesinde kullanılan kriterlerden en anlaşılabilir olanlardan birinin teşebbüslerin dünya çapındaki finansal verilerini dikkate alanlar olduğu ve ilgili otorite açısından teşebbüslerin yurt dışındaki satışlarının veya malvarlıklarının dikkate alınmasının uygun olmadığı kabul edilmektedir⁵³.

AB uygulamasını değerlendiren Heimler bir yoğunlaşmanın Avrupa pazarlarını etkilemesi durumunda Avrupa'yı dikkate alan bir ciro eşliğinin yeterli olacağını, yoğunlaşma kontrolünde bir işlem açısından Komisyon'un yetkili olup olmadığının belirlenmesinde dünya cirosu eşliğine ihtiyaç olmadığını savunmakta ve teşebbüslerin yalnızca Avrupa'daki faaliyetlerinin dikkate alınması gerektiğini ileri sürmektedir. Topluluk genelinde en az 250 milyon Avro ciroya sahip şirketlerin büyük olasılıkla dünya çapında da 5 milyar Avro ciroya sahip olacakları, bu nedenle de dünya cirosu eşliğinin kaldırılmasının yoğunlaşma kontrolünün mevcut kapsamını (*coverage*) fazla etkilemeyeceğini ve her halükarda bu değişimin yoğunlaşmaların bildiriminde yerel bağ prensibine uyulduğunun bir göstergesi olacağını ifade etmektedir⁵⁴.

International Competition Policy Advisory Committee (ICPAC) Raporu'nda⁵⁵ da bildirim eşiklerinin satışların belirli bir miktarının o ülkede yapılması zorunluluğu getirilmesi durumunda dahi dünya cirosunun, ülkede makul düzeyde etki doğurma olasılığı bulunmayan işlemlere bildirim zorunluluğu getirebileceği belirtilmektedir.

Uluslararası Ticaret Odası tarafından hazırlanan Tavsiye Metni'nde⁵⁶ önemli düzeyde yerel etki meydana getirmeyecek olan işlemlerin, sadece tarafların dünya genelindeki malvarlıkları veya satışlarını dikkate alan eşikler sebebiyle bildirim zorunluluğuna tabi tutulmasının uygulamada herhangi bir yarar sağlamaksızın işlem maliyetlerinin yükselmesine neden olacağı vurgulanmıştır.

2006 yılında ikili ciro eşliği sistemi uygulanan İsveç'te ilk eşik açısından teşebbüslerin dünya ciroları dikkate alınmakta idi. Aynı yıl İsveç Rekabet Otoritesi tarafından İsveç'te kullanılan bildirim eşiklerinin değerlendirildiği raporda, dünya cirosu eşliğinin, yoğunlaşma işlemlerinin ülkedeki rekabeti kısıtlayıcı etkileri açısından yetersiz bir gösterge olduğu vurgulanmıştır⁵⁷.

⁵³ ROWLEY, J.W. ve A.N. CAMPBELL (1999), "Multi-Jurisdictional Merger Review-Is It Time for a Common Form Filing Treaty?", http://www.mcmillan.ca/Files/Multi-Jurisdictional%20Merger%20Review_with%20attach_April%201999.pdf, Erişim Tarihi: 17.02.2013, s.7.

⁵⁴ HEIMLER, A. (2003), "The Green Paper on The Review of Council Regulation 4064/89: Some Comments on the Jurisdictional Issues", G. Drauz ve M. Reynolds (der.), *EC Merger Control A Major Reform in Progress* içinde, Oxford University Press, New York, s.30.

⁵⁵ ICPAC 2000 s.100.

⁵⁶ BIAC/ICC 2001, s.6-7.

⁵⁷ ICN 2008, s. 28-29.

Benzer şekilde dünya cirosu eşiği kullanan Estonya, 2004 yılında teşebbüslerin dünya cirolarını dikkate alan eşikleri kaldırarak yalnızca ülkede elde edilen ciroları dikkate alan yeni eşikler belirlemiştir. Estonya örneğinin incelenmesi sonucunda söz konusu değişikliğin, yabancı teşebbüsler tarafından Estonya’da gerçekleştirilen ve ilgili pazarlarda rekabeti kısıtlayıcı etkisi çok az olan veya neredeyse hiçbir etkisi olmayan işlemlerin bildiriminde önemli oranda azalmaya ve bunun sonucunda rekabetçi etki doğurması muhtemel işlemlerin toplam bildirimler içerisindeki oranında artışa neden olduğu tespit edilmiştir⁵⁸.

Yerel bağ kriteri ile sadece ülke topraklarında rekabet karşıtı etki doğuracak işlemlerin bildirim tabi olması amaçlanmakla birlikte, bu kriter teşebbüslerin dünya çapındaki faaliyetlerine dayanan ikincil eşiklerin kullanılmasını engellemektedir. Bununla birlikte, kullanılacak dünya cirosu eşiği, ülkeye etkisi bulunmayan işlemleri, sadece ilgili teşebbüslerin dünya genelinde elde ettikleri gelirler veya sahip oldukları varlıklar nedeniyle bildirim tabi olacak şekilde düzenlenmemelidir⁵⁹. Bu da dünya cirosu eşiğinin, tarafların ilgili ülkedeki faaliyetlerini ölçecek seviyede bir ülke cirosu eşiği ile birlikte kullanılmasını gerektirmektedir.

Yukarıda belirtilenler dikkate alındığında, bir ülke ciro eşiği sisteminin bulunması durumunda, ülke açısından sorunlu işlemleri belirlemede uygun bir araç olmayan ve otoritelerin iş yükünü artıran dünya cirosu eşiği sisteminin, yoğunlaşma işlemlerinin bildirim yükümlülüğü açısından ikinci ve ayrı bir kriter olarak getirilmesinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

3. TÜRKİYE UYGULAMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Türkiye’de yoğunlaşmaların kontrolü Kanun’un 7. maddesi ve ilgili mevzuatında düzenlenmiştir. Kanun’un 7. maddesinde; teşebbüslerin hâkim durum yaratmaya veya hâkim durumlarını güçlendirmeye yönelik olarak, ülkenin bütünü yahut bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak nitelikteki yoğunlaşma işlemleri yasaklanmış olup, maddenin 2. fıkrasında, hangi tür yoğunlaşma işlemlerinin hukuki geçerlilik kazanabilmesi için bildirilerek izin alınması gerektiğini belirleme yönünde Rekabet Kurulu’na tebliğ çıkarma yetkisi tanınmıştır. Rekabet Kurulu bu yetkisini 12.08.1997 tarih ve 2307 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 1997/1 sayılı Tebliğ ile kullanmıştır⁶⁰. 10 yılı aşkın bir süre

⁵⁸ MALINAUSKAITE, J. (2011), “Development of Merger Control in the Baltic Countries: Over 10 Years of Experience-Part I”, *European Competition Law Review*, Issue 2, s.81.

⁵⁹ ICN 2005, s.1.

⁶⁰ 1998/4 sayılı Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmeleri İçin Rekabet Kurumuna Yapılacak Ön Bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ kapsamında değerlendirilen yoğunlaşmalar ve bu Tebliğ’de belirtilen eşikler 1997/1 sayılı Tebliğ ve 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamındaki yoğunlaşmalardan farklı nitelik arz etmesi nedeniyle çalışmada incelenmemiştir.

uygulanan söz konusu Tebliğ'in yenilenmesi ihtiyacı üzerine hazırlanan 2010/4 sayılı Tebliğ, 07.10.2010 tarih ve 27722 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 01.01.2011 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

Aşağıda 1997/1 sayılı Tebliğ ve bu Tebliğ'in uygulamasında karşılaşılan sorunlara yer verilecektir. Ardından Rekabet Kurulu kararları ışığında 2010/4 sayılı Tebliğ ile bu Tebliğ'in uygulaması incelenecek ve uygulamada karşılaşılan sorunlar tespit edilerek, bazı değişiklik önerileri sunulacaktır.

3.1. 1997/1 Sayılı Tebliğ'de Yer Alan Eşikler

1997/1 sayılı Tebliğ'in hangi yoğunlaşmaların izne tabi olduğunu belirleyen 4. maddesinde *"Bu Tebliğ'in 2 nci maddesinde belirtilen bir birleşme veya devralma sonucunda birleşmeyi veya devralmayı gerçekleştiren teşebbüslerin, ülkenin tamamında veya bir bölümünde ilgili ürün piyasasında, toplam pazar paylarının, piyasanın % 25'ini aşması halinde veya bu oranı aşmasa bile toplam cirolarının yirmibeş trilyon Türk Lirası'nı aşması halinde Rekabet Kurulu'ndan izin almaları zorunludur."* hükmü yer almakta idi⁶¹.

Bir teşebbüsün kontrol yapısında değişiklik meydana gelmesine neden olan bir yoğunlaşma işleminin 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında izne tabi olması için işlem kapsamında Tebliğ'in 4. maddesinde belirtilen pazar payı veya ciro eşiklerinden herhangi birinin aşılması gerekmekte idi.

3.2. 1997/1 Sayılı Tebliğ'de Yer Alan Eşiklerden Kaynaklanan Sorunlar

Rekabet Kurulu'nun 1997-2010 yılları arasındaki uygulaması incelendiğinde, yoğunlaşma işlemlerine yönelik kararlarının sayısının yüksek olduğu ve yıllar itibarıyla arttığı görülmektedir. Ayrıca izne tabi olduğuna karar verilen 1212 işlemden 1116'sına izin verilmiş, 96 işleme ise çoğunluğu yan sınırlamalarda⁶² değişiklik yapılması hakkında olmak üzere koşullu izin verilmiştir⁶³.

⁶¹ 26.3.1998 tarih ve 23298 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkındaki 1997/1 Sayılı Tebliğ'in 4 üncü Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin 1998/2 sayılı Tebliğ" ile 1997/1 sayılı Tebliğ'in 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan toplam ciro miktarı, on trilyon Türk Lirası'ndan yirmibeş trilyon Türk Lirası'na çıkarılmış ve fıkra belirtilen şekilde değiştirilmiştir.

⁶² Koşullu izin verilen işlemlerin büyük kısmında (yaklaşık olarak %90) işleme getirilen koşul, devralma ve ortak girişim anlaşmalarında yer alan rekabet etmeme ve gizlilik yükümlülüklerinin kapsam ve sürelerinin değiştirilmesine veya anlaşmalardan çıkartılmasına yöneliktir. Dolayısıyla, söz konusu işlemlerin işbu çalışmada tanımına yer verilen sorunlu işlem kapsamında değerlendirilemeyeceği düşünülmektedir.

⁶³ Kaynak: Rekabet Kurumu Faaliyet Raporları, <http://www.rekabet.gov.tr/default.aspx?nsw=+xCaWfzD9O h3MGVfMca1Iw==H7deC+LxBI8=>, Erişim Tarihi: 17.02.2013.

Tablo-1: Yıllar İtibarıyla Yoğunlaşma İşlemlerine Yönelik Rekabet Kurulu Kararları

Yıl	İzin	Koşullu İzin	Kapsam dışı/Eşikaltı	Toplam Sayı
1997	1	0	4	5
1998	18	3	23	44
1999	31	0	41	72
2000	42	3	50	95
2001	38	4	45	87
2002	56	5	35	96
2003	58	5	31	94
2004	69	5	28	102
2005	109	2	24	135
2006	99	24	41	164
2007	164	17	40	221
2008	162	20	48	231
2009	109	4	31	109
2010	160	4	45	210
Toplam	1116	96	486	1665

Kaynak: Rekabet Kurumu Faaliyet Raporları

1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında tarafların pazar payı ve ciro hesaplamasında, teşebbüslerin sadece Türkiye’deki faaliyetleri ve Türkiye’ye yönelik satışları dikkate alınmakta idi. Bu açıdan yerel bağ kriterinin karşılandığı düşünülmektedir. Fakat eşiklerin tarafların yalnızca toplam pazar payını ve cirosunu dikkate alması, bildirim yükümlülüğünün belirlenmesinde *taraflardan en az ikisinin* işlemin gerçekleştirildiği ülkede faaliyetinin bulunması kriterini karşılamamaktadır. Taraflardan sadece birinin Türkiye’de faaliyetinin olması bildirim yükümlülüğünün doğması için yeterli olabilmekteydi. Bunun sonucunda, devralan taraf/tarafların Türkiye’de herhangi bir faaliyeti veya Türkiye’ye satışı bulunmamasına rağmen eşiklerin sadece tarafların toplam pazar payı ve cirosunu dikkate alması nedeniyle çok sayıda işlem 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilmiştir.

Ayrıca, 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında bildirim yükümlülüğünün belirlenmesinde ciro eşiği ile birlikte pazar payı eşiğinin de kullanılması, taraflara işlem kapsamında ilgili pazarın belirlenmesi ve bu pazarda kendi pazar payını hesaplama yükümlülüğü getirmesi dolayısıyla⁶⁴ teşebbüsler açısından

⁶⁴ Bkz. KOCABAŞ, B. ve S. BOZKUŞ, (2012), “Recent Developments in Merger Control in Turkey”, CPI

gerçekleştirilecek işlemlerin izne tabi olup olmayacağı konusunda belirsizliğe neden olmaktadır.

Rekabet Kurulu'nun 1997-2010 yılları arasındaki yoğunlaşma kararlarının incelenmesi sonucunda 1997/1 sayılı Tebliğ'de yer alan bildirim eşiklerinden kaynaklandığı belirlenen temel sorunlar şu şekilde sıralanabilir: (i) pazar payı eşliğinin kullanılması, (ii) eşiklerin sadece tarafların toplam pazar payları ve toplam cirolarını dikkate alması, (iii) bir işlem kapsamında yalnızca devre konu teşebbüs veya faaliyeti dikkate alan eşiklerin kullanılmaması, (iv) eşiklerin teşebbüslerin sadece işlem kapsamında belirlenen ilgili ürün pazarındaki faaliyetlerini ölçmesi⁶⁵, (v) ciro eşliğinin en son 1998 yılında güncellenmiş olmasıdır⁶⁶.

3.3. 2010/4 sayılı Tebliğ'de Yer Alan Eşikler

2010/4 sayılı Tebliğ'in "İzne tabi birleşme veya devralmalar" başlıklı 7. maddesinde aşağıdaki hükme yer verilmiştir⁶⁷:

MADDE 7- (1) Bu Tebliğin 5 inci maddesinde belirtilen bir birleşme veya devralma işlemi;

a) İşlem taraflarının Türkiye ciroları toplamının yüz milyon TL'yi ve işlem taraflarından en az ikisinin Türkiye cirolarının ayrı ayrı otuz milyon TL'yi veya

b) İşlem taraflarından birinin dünya cirosunun beş yüz milyon TL'yi ve diğer işlem taraflarından en az birinin Türkiye cirosunun beş milyon TL'yi aşması halinde söz konusu işlemin hukuki geçerlilik kazanabilmesi için Kuruldan izin alınması zorunludur.

(2) Ortak girişimler hariç olmak üzere, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan eşikler aşılsa dahi, herhangi bir etkilenen pazarın bulunmadığı işlemler için Kuruldan izin alınması gerekmez.

Antitrust Chronicle, May 2012 (2), <https://www.competitionpolicyinternational.com/file/view/6679>, Erişim Tarihi: 17.02.2013, s.5. Ayrıca bkz. Solmaz 2009, s.62.

⁶⁵ Uygulamada tarafların tüm faaliyetlerinden elde edilen gelirler dikkate alınarak işlemin izne tabi olup olmadığı değerlendirilmesinin yapıldığı örnekler mevcuttur. Fakat Rekabet Kurulu kararlarının büyük çoğunluğunda pazar payı eşliğinde olduğu gibi ciro eşliği açısından tarafların sadece ilgili ürün pazarındaki faaliyetleri dikkate alınmaktadır.

⁶⁶ Solmaz 2009, s.60.

⁶⁷ Rekabet Kurumu tarafından hazırlanan ve 29.12.2012 tarihli ve 28512 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 01.02.2013 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 2012/3 sayılı Tebliğ ile 2010/4 sayılı Tebliğ'in "İzne tabi birleşme veya devralmalar" başlıklı 7. maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

"MADDE 7- (1) Bu Tebliğin 5 inci maddesinde belirtilen bir birleşme veya devralma işlemi;

a) İşlem taraflarının Türkiye ciroları toplamının yüz milyon TL'yi ve işlem taraflarından en az ikisinin Türkiye cirolarının ayrı ayrı otuz milyon TL'yi veya

b) Devralma işlemlerinde devre konularla ya da faaliyetin, birleşme işlemlerinde ise işlem taraflarından en az birinin Türkiye cirosunun otuz milyon TL'yi ve diğer işlem taraflarından en az birinin dünya cirosunun beş yüz milyon TL'yi aşması halinde söz konusu işlemin hukuki geçerlilik kazanabilmesi için Kuruldan izin alınması zorunludur.

(2) Bu maddenin birinci fıkrasında yer alan eşikler, iki yılda bir Kurul tarafından yeniden belirlenir."

(3) Bu maddenin birinci fıkrasında yer alan eşikler, bu Tebliğin yürürlüğe girmesinden itibaren iki yılda bir Kurul tarafından yeniden belirlenir.”

Anılan hükümden 2010/4 sayılı Tebliğ ile yapılan en önemli değişikliğin pazar payı eşliğinin kaldırılması ve bunun yerine tamamen ciro esaslı bir bildirim sistemine geçilmesi olduğu anlaşılmaktadır. Yukarıda işaret edildiği üzere, 1997/1 sayılı Tebliğ döneminde teşebbüsler açısından pazar payının ve ilgili ürün pazarının belirlenmesi önemli bir işlem maliyeti ve hukuki belirsizlik yaratmakta idi⁶⁸. Bu sebeple 2010/4 sayılı Tebliğ ile teşebbüsler için hukuki belirliliğin artırılması adına pazar payı eşliğinden vazgeçilerek ciro esaslı bildirim eşliği sistemine geçilmiştir.

2010/4 sayılı Tebliğ ile getirilen diğer bir değişiklik ülke ciro eşğine alternatif olarak dünya ciro eşliğinin getirilmesi olmuştur. Buna göre 2010/4 sayılı Tebliğ’de, tarafların yalnızca Türkiye cirolarını ve hem Türkiye hem de dünya cirolarını dikkate alan iki farklı eşik sistemi belirlenmiştir. Böylece bir işlem kapsamında işlem taraflarının cirolarının Tebliğ’in 7/1. fıkrasının (a) veya (b) bendinde yer verilen iki sistemden birinde belirlenen eşikleri aşması işlemin bildirim tabi olması bakımından yeterli olmaktadır.

Diğer taraftan 2010/4 sayılı Tebliğ’de, Tebliğ’in 7/1(a) bendi (ülke ciro eşliği) bakımından ikili ciro eşliği sistemi kullanılmış ve eşikler işlem taraflarının cirolarının ayrı ayrı dikkate alınmasını sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. İlk ciro eşliği işlem taraflarının toplam cirolarını, ikinci ciro eşliği ise işlem taraflarının ayrı ayrı cirolarını dikkate almakta ve bir işlemin bildirim tabi olması için her iki eşliğin de aşılması gerekmektedir. Dolayısıyla bu uygulamanın, yalnızca devralan teşebbüsün yüksek cirosu nedeniyle bildirim tabi olacak işlemleri eleyerek yerel bağın kuvvetlendirilmesini ve böylece eşiklerin ülkede rekabetin kısıtlanmasına neden olabilecek sorunlu işlemleri tespit gücünü artıracığı düşünülmektedir. Bununla birlikte Tebliğ’in 7/1. fıkrasının (b) bendinde yer verilen dünya ciro eşliği bakımından bu yaklaşımın benimsenmediği görülmektedir. Tebliğ’in 7/1(b) bendinde, işlem taraflarından en az birinin Türkiye cirosunun bulunması, işlemin Türkiye piyasasındaki muhtemel etkisi bakımından yeterli bir illiyet bağı⁶⁹ olarak değerlendirilmiştir.

⁶⁸ Pazar payının hesaplanması, ilgili ürün pazarının tanımlanmasını gerektirdiğinden teşebbüsler açısından zor ve zaman alıcı olup, hukuki belirsizliğe yol açmaktadır. Rekabet Kurumu (2007), “1997/1 Sayılı Tebliğ’in Gözden Geçirilmesi Hakkında Tartışma Metni”, <http://www.rekabet.gov.tr/dosyalar/mevzuatcalismasi/mevzuatcalismasi1.pdf>, Erişim Tarihi: 19.09.2012, s.12-13.

⁶⁹ Rekabet hukuku kurallarının ülke dışında uygulanmasının uluslararası kamu hukukunun esasları ile bağdaşmasında temel koşul, bu bağlantıyı meşru kılabacak uygun illiyet bağının, yani etkinin bulunmasıdır. Bu bağlamda, uluslararası kamu hukuku bakımından ilgili rekabet otoritesi ile rekabeti kısıtlayıcı faaliyet arasında söz konusu hukuk düzeninin uygulanmasını meşru kılabacak “uygun illiyet bağı” şartının, yoğunlaşma işlemlerinde yerel bağ kriterine işaret ettiği düşünülmektedir.

Son olarak 2010/4 sayılı Tebliğ'de aşağıda detaylarıyla incelenecek olan “*etkilenen pazar istisnası*”na yer verilmiştir. Buna göre, ortak girişimler hariç olmak üzere, bir yoğunlaşma işleminde herhangi bir etkilenen pazarın bulunmaması halinde, 7. maddede belirlenen ciro eşikleri aşılsa dahi işlemin izne tabi olmayacağı düzenlenmiştir. Belirtmek gerekir ki, Tebliğ'in 7/1. fıkrasının (a) ve (b) bendinde yer verilen ülke ve dünya ciro eşiği sisteminin benzeri türde uygulamalarına çalışma kapsamında incelenen dünya uygulamalarında rastlanılmakla birlikte, etkilenen pazar istisnasına dayalı bir eşik sisteminin örneğine rastlanılamamıştır⁷⁰.

3.4. Rekabet Kurulu'nun 2010 ve 2011 Yılları Yoğunlaşma Kararlarının İncelenmesi

Bildirim eşiklerinin yoğunlaşma kontrol rejimine etkilerinin değerlendirilebilmesi için rekabet otoritesinin yoğunlaşma işlemlerine yönelik kararlarının incelenmesi gerekmektedir. Çalışmanın bu bölümünde öncelikle Rekabet Kurulu tarafından yoğunlaşma işlemlerine yönelik olarak 2010 yılında 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında alınan kararlar, daha sonra ise 2011 yılında 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında alınan kararlar incelenecektir.

İncelemede, bildirilen işlemlere yönelik kararların sonuçları, izne tabi olduğuna karar verilen işlemlerin hangi eşikleri aştığı ve işlemin taraflarının Türkiye'de faaliyeti olup olmadığı analiz edilecektir. Ayrıca, 2010 ve 2011 yılları uygulamaları karşılaştırılarak, 2010/4 sayılı Tebliğ ile getirilen bildirim eşiklerinin, Türkiye'de rekabetçi etki doğurması muhtemel işlemlere bildirim zorunluluğu getirip getirmediği incelenecek ve bu bağlamda eşiklerden kaynaklanan sorunlar ortaya konulacaktır.

3.4.1. Rekabet Kurulu'nun 2010 Yılı Yoğunlaşma Kararlarının İncelenmesi

Rekabet Kurulu tarafından 2010 yılında 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında toplam 210 karar alınmıştır. Bu kararlardan 16'sında bildirilen işlemlerin Tebliğ kapsamında olmadığına, 27'sinde ise işlem taraflarının toplam pazar payı veya cirolarının belirlenen eşikleri aşmadığına karar verilmiştir. Kanun'un 7. maddesi kapsamında incelenen 166⁷¹ işlemde 164'üne izin verilmiş, iki işleme⁷² ise öninceleme aşamasında koşullu izin verilmiştir. Ayrıca koşullu izin verilen bu iki

⁷⁰ Aynı yönde bkz. AKKAYA, M. B. ve T. ERDOĞAN (2011), “Recent Amendments In The Turkish Merger Regime: A Unique Notification System based On Affected Markets”, Mediterranean Competition Bulletin, Nr 3- extra, <http://ec.europa.eu/competition/publications/mediterranean/index.html>, Erişim Tarihi: 30.09.2012, s.9.

⁷¹ Tebliğ kapsamında olduğuna karar verilen ve nihai incelemeye alınan bir işlemde, tarafların devralma işlemine ilişkin yaptıkları değişiklik sonucunda Rekabet Kurulu işlemin Tebliğ kapsamında olmadığına karar vermiştir. Bkz. 12.10.2010 tarih ve 10-64/1355-498 sayılı Rekabet Kurulu Kararı.

⁷² Rekabet Kurulu'nun 08.07.2010 tarih ve 10-49/929-327 sayılı, 16.09.2010 tarih ve 10-59/1195-451 sayılı kararları.

işlem dışında iki işlem⁷³ nihai incelemeye alınmıştır. Bu veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo-2: 2010 yılında Karara Bağlanan Birleşme/Devralma Dosyaları

İzin Verilen	Koşullu İzin Verilen	Eşikaltı	Kapsam dışı	Geri Çekilen	Toplam
164	2	27	16	1	210

Kaynak: Rekabet Kurulu Kararları

Yoğunlaşma kontrol rejimi uygulamalarının incelenmesi sonucunda dünya genelinde “sorunlu” işlemlerin toplam bildirimlerin %2’sini oluşturduğu tespit edilmiş ve bazı ülkelerin %5’lik sorunlu işlem tespit oranını hedeflediği belirtilmiştir⁷⁴. 2010 yılında Rekabet Kurulu tarafından alınan yoğunlaşmalara yönelik 210 karardan ikisinde işlem nihai incelemeye alınmış, iki işleme ise koşullu izin verilmiştir. Bu nedenle bildirilen işlemler içerisinde sorunlu olarak tanımlanabilecek işlemlerin oranı %1,9’dur.

Rekabet Kurulu tarafından 2010 yılında izne tabi olduğuna karar verilen 166 işlemde hangi eşiklerin aşıldığı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo-3: Bildirim Eşiklerinin Aşıldığı İşlemler

Aşılan Eşik	Karar Sayısı	Oranı (%)
Ciro Eşiği	106	64
Pazar Payı Eşiği	20	12
Ciro ve Pazar Payı Eşiği	40	24
Toplam	166	100

Kaynak: Rekabet Kurulu Kararları

1997/1 sayılı Tebliğ kapsamındaki eşikler, işlem taraflarının ayrı ayrı değerlendirilmesine imkân tanıyacak şekilde *taraflardan en az ikisi* şartını içermemekte, yalnızca tarafların toplam pazar payları ve toplam cirolarını dikkate almakta idi. Dolayısıyla bu durum, ülkede rekabetçi etki doğurması muhtemel olmayan işlemlerin eşikleri aşmasına ve bildirilmesine neden olmakta idi. Nitekim, 2010 yılında izne tabi olduğuna karar verilen 166 işlemde 10’unda devre konu tarafın, 12’sinde ise devralan tarafın Türkiye’de veya Türkiye’ye yönelik herhangi bir faaliyetinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca çalışma kapsamında, izne tabi olan işlemlerin eşik sisteminde taraflardan en az ikisinin aşması gereken 5 milyon TL seviyesinde bir eşik olması halinde izne tabi olup

⁷³ Rekabet Kurulu’nun 12.10.2010 tarih ve 10-64/1355-498 sayılı, 21.10.2010 tarih ve 10-66/1402-523 sayılı kararları.

⁷⁴ ICN 2008, s.7.

olmayacakları hususu da incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda 2010 yılında izne tabi olan 166 işlemten 62'sinin (%37) söz konusu eşiği aşmadığı görülmüştür.

3.4.2. Rekabet Kurulu'nun 2011 Yılı Yoğunlaşma Kararlarının İncelenmesi

Rekabet Kurulu tarafından 2011 yılında 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında toplam 239 karar alınmıştır. Bu kararlardan 16'sında bildirilen işlemlerin Tebliğ kapsamında olmadığına, 13'ünde işlemten etkilenen pazar bulunmadığına, 21'inde ise işlem taraflarının cirolarının belirlenen eşikleri aşmadığına karar verilmiştir. Kanun'un 7. maddesi kapsamında incelenen 189 işlemten 186'sına izin verilmiş, üç işleme⁷⁵ ise koşullu izin verilmiştir. Koşullu izin verilen işlemlerden ikisinde işlem nihai incelemeye alınmıştır. 2011 yılında yoğunlaşmalara yönelik alınan kararlar içinde sorunlu işlemlerin oranı ise %1,2'dir. Bu veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo-4: 2011 yılında Karara Bağlanan Birleşme/Devralma Dosyaları

İzin Verilen	Koşullu İzin Verilen	Eşik Altı	Etkilenen Pazar Yok	Kapsam Dışı	Toplam
185	3	21	13	16	238

Kaynak: Rekabet Kurulu Kararları

Rekabet Kurulu tarafından 2011 yılında izne tabi olduğuna karar verilen 189 işlemde hangi eşiklerin aşıldığı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo-5: Bildirim Eşiklerinin Aşıldığı İşlemler

Aşılan Eşik	Karar Sayısı	Oranı (%)
Ülke Ciro Eşiği (7 (1) a)	31	17
Dünya Ciro Eşiği (7 (1) b)	113	60
Türkiye ve Dünya Ciro Eşiği	44	23
Toplam	188	100

Kaynak: Rekabet Kurulu Kararları

Yukarıdaki tablodan da görüldüğü üzere 2011 yılında izne tabi olduğuna karar verilen işlemlerin %60'ında yalnızca dünya ciro eşiği aşılmıştır. Diğer taraftan yalnızca ülke ciro eşiğini aşan işlemlerin oranı ise %17'dir.

Çalışmada, yalnızca dünya ciro eşiğini aşan işlemlerde, devre konu ve devralan tarafların Türkiye'de ciro elde edemedikleri incelenmiştir. Sadece dünya ciro eşiğini aşan 113 işlemten 23'ünde (%20) devralan taraf veya tarafların, 6'sında (%5) ise devre konu tarafın Türkiye'de herhangi bir cirosunun

⁷⁵ 17.8.2011 tarih ve 11-45/1043-356 sayılı, 17.8.2011 tarih ve 11-45/1044-357 sayılı, 17.11.2011 tarih ve 11-57/1473-539 sayılı Rekabet Kurulu Kararları.

bulunmadığı tespit edilmiştir. Mevcut sistemde yalnızca dünya ciro eşliğini aşan işlemlerin %25'inde devralan veya devre konu teşebbüsün Türkiye'de herhangi bir cirosu bulunmamaktadır. Ayrıca izne tabi 11 (%10) işlemde, devre konu tarafın Türkiye'de cirosu bulunmakla birlikte, söz konusu ciro 5 milyon TL'den düşüktür.

3.4.3. 2010/4 sayılı Tebliğ ile Getirilen Eşiklerin Değerlendirilmesi

Bu bölümde, 2010/4 sayılı Tebliğ ile getirilen bildirim eşiklerinin izne tabi işlemlerin sayısına etkisi ve sorunlu işlemleri belirleme kapasitesi 2011 yılı yoğunlaşma kararları çerçevesinde ve eşik sistemleri bazında incelenecektir.

2010 ve 2011 yılları uygulamaları genel olarak ele alındığında, 1997/1 sayılı Tebliğ'de yer alan bildirim eşiklerinin 2010 yılında sorunlu işlemleri belirleme oranı %1,9 iken, yeni eşik sisteminin 2011 yılında sorunlu işlemleri belirleme oranı %1,2 olarak gerçekleşmiştir. Bu nedenle yeni eşik sisteminin, sorunlu işlemleri belirlemede herhangi bir gelişme sağlamadığı görülmektedir. Ayrıca, 2010 yılında Rekabet Kurulu tarafından yoğunlaşma işlemlerine yönelik olarak 210 karar alınırken, bu rakam 2011 yılında 239'a yükselmiştir. Her ne kadar bir otoriteye bildirilen işlem sayısı eşik sistemi dışında başka faktörlere de bağlı olsa, mevcut durumda eşik sisteminde yapılan değişikliklerin bildirim sayısında herhangi bir azalmaya neden olmadığı söylenebilir.

2011 yılında, 31 (%17) işlemde yalnızca ülke ciro eşliği aşılmıştır. Bu işlemlerden ikisi Rekabet Kurulu tarafından nihai incelemeye alınmış ve işlemlere koşullu izin verilmiştir. Dünya ciro eşliğini aşan işlemler de dikkate alındığında, 2011 yılında ülke ciro eşliğini aşan toplam işlem sayısı 75 olmaktadır. Diğer taraftan, 2010 yılında ise 146 işlemde 1997/1 sayılı Tebliğ'de yer alan ciro eşliği aşılmıştır.

Daha önceki bölümlerde, 2010/4 sayılı Tebliğ'de yer alan ülke cirosu sisteminin ülkede rekabetçi etki yaratması muhtemel işlemleri bildirim tabi kılacak şekilde düzenlendiği belirtilmişti. 2011 yılı yoğunlaşma kararları da ülke ciro eşliğinin, %4'lük bir oranla sorunlu işlemleri belirlemede başarılı olduğunu göstermektedir. Ayrıca 2010 yılında 146 işlem 1997/1 sayılı Tebliğ'de yer alan ciro eşliğini aşarak izne tabi olurken, 2011 yılında ülke ciro eşliğini aşan işlem sayısının 75'e düşmesi, ülke ciro eşliğinde yapılan değişikliğin izne tabi işlem sayısında kayda değer bir azalma sağladığının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

2011 yılında Rekabet Kurumu'na yapılan bildirimler içerisinde 113 işlemin yalnızca dünya cirosu eşliğini aştığı, 44 işlemin ise hem dünya hem de ülke ciro eşliğini aştığı görülmektedir. Ayrıca 2011 yılında nihai incelemeye alınan veya

koşullu izin verilen üç işlemde ikisinde yalnızca Türkiye cirosu eşiğinin aşıldığı, bir işlemde ise hem Türkiye cirosu eşiğinin hem de dünya cirosu eşiğinin aşıldığı görülmektedir. 2011 yılında yalnızca dünya cirosu eşiğinin aşılması nedeniyle izne tabi olan ve yoğunlaşma kararlarının %60'ını oluşturan 113 işlemde hiçbiri nihai incelemeye alınmamış ve söz konusu işlemlerin hiçbirine Rekabet Kurulu tarafından koşullu izin verilmemiştir.

Rekabet Kurumu'na yapılan bildirimler içerisinde çok sayıda işlemin yalnızca dünya ciro eşiğini aşmasının, dünya ciro eşiğinde Türkiye'de elde edilen ciro açısından taraflardan en az ikisi şartının yer almaması ve taraflardan birinin aşması gereken Türkiye cirosunun 5 milyon TL gibi oldukça düşük bir seviyede belirlenmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu durum, devralan veya devre konu teşebbüslerden yalnızca birinin Türkiye'de faaliyetinin olduğu veya devre konu teşebbüsün Türkiye'de 5 milyon TL'nin altında cirosunun bulunduğu işlemlerin, 113 işlemin 39'unu oluşturmasından da anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen tespitler, 2010/4 sayılı Tebliğ ile getirilen dünya cirosu sisteminin Türkiye'de rekabetçi etki doğurması muhtemel yoğunlaşma işlemlerini belirlemede etkin olmadığını göstermektedir. Ayrıca yalnızca dünya cirosu eşiğini aşan işlemlerin izne tabi işlemlerin %60'ını oluşturması, söz konusu eşiğin Rekabet Kurumu açısından önemli bir iş yüküne neden olduğu ve Kurum kaynaklarının etkin kullanımını engellediği kanaatini doğurmaktadır.

3.4.4. 2010/4 sayılı Tebliğ'in Değerlendirilmesi⁷⁶

Yukarıda belirtildiği üzere, 2010/4 sayılı Tebliğ ile eşik sisteminde değişikliğe gidilmiş ve bu Tebliğ'de etkilenen pazar istisnasına yer verilerek ortak girişimler hariç olmak üzere, yoğunlaşma işlemlerinde etkilenen pazarın bulunmaması halinde, eşikler aşılsa dahi işlemin izne tabi olmayacağı yönünde düzenlemeye yer verilmiştir. Bu düzenlemeler çerçevesinde aşağıda 2010/4 sayılı Tebliğ ile getirilen, başta etkilenen pazar kavramı ve bu kavramın beraberinde yaratabileceği hukuki belirsizlikler olmak üzere, söz konusu değişikliklerin olası etkileri daha detaylı olarak incelenecektir.

3.4.4.1. Etkilenen Pazar Kavramı

2010/4 sayılı Tebliğ'in 7. maddesinin ikinci fıkrasında, ortak girişimler hariç olmak üzere, bir yoğunlaşma işleminde herhangi bir etkilenen pazarın bulunmaması halinde, 7. maddede belirlenen ciro eşikleri aşılsa dahi işlemin izne tabi olmayacağı yönünde bir düzenlemeye yer verilmiş ve etkilenen pazar Birleşme ve Devralmalarda İlgili Teşebbüs, Ciro ve Yan Sınırlamalar Hakkında

⁷⁶ Bu bölümün hazırlanmasında "DERE, G. (2011), *Uluslararası Hukuk Bağlamında Rekabet Otoritelerinin Yetki Sorunu ve Türkiye İçin Çözüm Önerileri*, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri Serisi No:127, Ankara"dan yararlanılmıştır.

Kılavuz (Kılavuz)'un⁷⁷ III.2. maddesinin (27) numaralı bendinde aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır;

“Etkilenen pazar, ilgili ürün pazarları arasındaki yatay veya dikey ilişkiye işaret etmektedir. Bu çerçevede, taraflardan en az birinin Türkiye’de faaliyette bulunması kaydıyla, tarafların faaliyetleri arasında yatay ya da dikey çakışma bulunan herhangi bir ilgili ürün pazarı mevcut ise, etkilenen pazar bulunma koşulu sağlanmış olacaktır. Bununla birlikte, yatay ya da dikey çakışmanın bulunduğu ilgili ürün pazarlarına ilişkin olarak taraflardan hiçbirinin Türkiye’de faaliyeti bulunmuyorsa, bu durumda, söz konusu fıkranın uygulanması bakımından, etkilenen pazar bulunmadığı söylenebilecektir.”

Anılan hükümden, etki doktrini⁷⁸ bağlamında bir yoğunlaşma işleminde olması gereken muhtemel etki ile etkilenen pazar kavramının büyük ölçüde örtüştüğü, bununla birlikte, etkilenen pazar kavramının daha dar bir kapsama işaret ettiği, zira herhangi bir etkilenen pazar bulunmamasına karşın istisnaen de olsa rekabeti kısıtlayıcı etkiler doğurabilen konglomera birleşmeler gibi bazı işlemlerin 7. maddenin kapsamının dışında bırakılmış olduğu düşünülmektedir⁷⁹. Fakat, aynı yaklaşım ortak girişimler bakımından izlenmemiştir.

2010/4 sayılı Tebliğ’in 7/1(b) bendinde, işlem taraflarından *en az birinin* Türkiye cirosunun varlığı işlemin Türkiye piyasasındaki muhtemel etkisi⁸⁰ bakımından yeterli bir illiyet bağı olarak değerlendirilmiş ve 7/1(a) bendindeki

⁷⁷ Kılavuz, Rekabet Kurulu’nun 03.05.2011 tarih ve 11-27/535-RM (3) sayılı Kararı ile yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

⁷⁸ İlk kez Alcoa Kararı’nda (Bkz. *United States v. Aluminum Co. of America*, 148 F.2d 416-2d Circ. 1945) temellerini bulan ‘etki doktrini’ yabancı unsurlu rekabet ihlallerinin yargılanması bakımından uluslararası kamu hukuku bağlamında, uygulanacak hukuk düzeni ile rekabeti kısıtlayıcı faaliyet arasında uygun illiyet bağının yani etkinin bulunması gereği üzerine inşa edilmiştir. Doktrin, yargı kararları ile zaman içerisinde anlam kazanmış ve etkinin “doğrudan, önemli ve makul ölçüde öngörülebilir” olması gerektiği ve “yargılama yetkisinin makullüğü”ne dayalı bir içtihat yönünde gelişim sağlamıştır. EROL, K. (2000), *Rekabet Kurallarının Ülke Dışı Uygulanması*, Doktora Tezi, Rekabet Kurumu. s.23.

⁷⁹ Aynı pazarda olmayan, aynı veya benzer ürünlerin üretim süreçlerinin farklı aşamalarında bulunmadıkları halde aralarında birleşen işletmelerin yaptıkları birleşmelere ‘aykırı birleşmeler’ (conglomerate mergers) denilmektedir. Aykırı birleşmelerin belirli bir pazardaki payı arttırıcı etkisi yoktur, bu nedenle genellikle rekabet açısından daha az zararlı görülürler. Bkz. ASLAN, İ. Y. (2007), *Rekabet Hukuku Teori-Uygulama-Mevzuat*, Dördüncü Baskı, Ekin Kitabevi, Bursa, s.536-537. Ayrıca, konglomera birleşmelerin rekabeti kısıtlayıcı etkileri hakkında bkz. AYDEMİR, S. (2005), *Konglomera Birleşmeler Portföy Etkileri ve Ex-Ante Kontrol*, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tez Serisi No:66, Ankara, s.61, 74.

⁸⁰ Kanun’un 2. maddesinde yoğunlaşma işlemleri bakımından kapsam, Türkiye sınırları içerisindeki mal ve hizmet piyasalarını etkileyen her türlü teşebbüsün, rekabeti önemli ölçüde azaltacak yoğunlaşma işlemleri olarak belirlenmiş ve böylece rekabet hukuku kurallarının yer yönünden uygulanması bakımından, pazar üzerinde etki kısıtı benimsenmiştir. Nitekim 2. maddenin gerekçesinde Kanun’un yer yönünden uygulanması bakımından etki doktrininin benimsenmiş olduğu açıkça ifade edilmiştir. Dolayısıyla Türk rekabet hukuku kurallarının ülke dışında uygulanması bakımından kistas, teşebbüslerin kurulu bulunduğu veya işlem ve eylemin yapıldığı yere bakılmaksızın, rekabeti kısıtlayıcı etkilerin Türkiye piyasasında ortaya çıkmasıdır. Bununla birlikte doktrinde Kanun’un etki doktrininin benimsenmediği hususu tartışmalı olup, bu konudaki tartışmalar için bkz. Dere 2011, s.36.

gibi taraflardan en az ikisi şartı getirilmemiştir. Bu çerçevede, Tebliğ'in 7/2. fıkrası ile getirilen etkilenen pazar kavramının konuluş amacının, özellikle 7/1(b) bendinde düzenlenen dünya ciro eşiği dolayısıyla artacağı öngörülen bildirim sayısını azaltmak ve Tebliğ'de yer alan eşik sisteminin sorunlu işlemleri tespit gücünü arttırmak olduğu kanaatine ulaşılmıştır. Bununla birlikte, bu soruna çözüm yöntemi olarak getirilen “etkilenen pazar” kavramının, amacı itibariyle isabetli olmakla birlikte, birtakım hukuki sorunları barındırdığı düşünülmektedir.

Hukuki belirlilik ilkesi bakımından yoğunlaşma işlemlerinin izne tabi olup olmadığına objektif ölçütlere göre belirlenmesi esastır⁸¹. Kılavuz'un anılan hükmü bu açıdan değerlendirildiğinde, bir yoğunlaşma işleminde etkilenen pazar olup olmadığını öncelikle ilgili teşebbüslerin, daha sonra ise Rekabet Kurulu'nun takdir edeceği anlaşılmaktadır. Fakat bildirimde bulunmama cezası endişesiyle teşebbüslerin, etkilenen pazarın tayininde yapacakları geniş bir yorum, eşiği aşmakla birlikte etkisi oldukça sınırlı olan pek çok işlemin Rekabet Kurulu'nun önüne taşınması sonucunu doğuracaktır. Nitekim 2011 yılında incelenen 239 karar içerisinde 13 tanesinde etkilenen pazar olmadığı için işlemin izne tabi olmadığına karar verilmiştir.

Diğer taraftan, 2010/4 sayılı Tebliğ'in 7/2. fıkrasında, etkilenen pazarın bulunmadığı devralma işlemlerinin bildirim tabi olmayacağı yönünde düzenlemeye yer verilmiştir. Dolayısıyla eşikleri aşmakla birlikte bildirilmemiş bir devralma işlemine ilişkin olarak, Rekabet Kurulu tarafından esasa ilişkin olarak yapılan inceleme sonucunda, işlemde etkilenen bir pazarın olmadığına karar verilmesi halinde bildirimde bulunmama cezasının da uygulanamayacağı düşünülmektedir⁸². Bu anlamda etkilenen pazar istisnasının kabulü yerinde olmakla birlikte, para cezalarında hukuki belirlilik ilkesi bakımından, etkilenen pazarın varlığına göre bir değerlendirme yapılması yerine, daha objektif şekilde, eşiği aşan tüm işlemlere para cezası uygulanması ve fakat eşikler belirlenirken etki doktrininin unsurları bakımından daha kuvvetli bir illiyet bağıını yansıtmalarının uygun olacağı düşünülmektedir⁸³.

⁸¹ Tartışma Metni 2007, s.13.

⁸² Ayrıca, Türkiye'de zorunlu bildirim sistemi benimsenmiş olması nedeniyle bildirilmesi zorunlu olan yoğunlaşmaların Rekabet Kurulu'ndan izin alınmadan gerçekleştirilmesi durumunda işlem hukuki geçerlilik kazanmamakta ve Kanun'un 11. maddesi ve 16. maddesinin (b) bendi uyarınca ilgililere para cezası uygulanmaktadır. Kanun'un “Birleşme ve Devralmanın Kurula Bildirilmemesi” başlıklı 11/1. fıkrasının (a) bendinde; bildirilmesi zorunlu olan birleşme ve devralma işlemlerinin Kurul'a bildirilmemesi halinde, Kurulca yapılacak inceleme sonucunda ilgililere bildirimde bulunmadıkları için para cezası uygulanacağı düzenlenmiştir. Kanun'un “İdarî Para Cezası” başlıklı 16. maddesinde ise; teşebbüs niteliğindeki gerçek ve tüzel kişiler ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerine; izne tabi birleşme ve devralmaların Kurul izni olmaksızın gerçekleştirilmesi halinde idarî para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

⁸³ Bununla birlikte, Tebliğ'deki istisna hükmü nedeniyle ortak girişimlerde durum farklılık arz etmektedir; eşikleri aşan bir ortak girişim işleminde etkilenen pazar bulunmasa dahi işlem bildirim tabi olmaktadır. Mevcut düzenleme bakımından, Türkiye pazarlarında muhtemel etkisi neredeyse hiç olmayan ortak girişimlere bildirimde bulunmama cezası uygulanmak durumunda kalılabilecektir.

Açıklanan sebeplerle, Rekabet Kurulu'nun yerel bağ kriterini kuvvetlendirmek amacıyla kabul ettiği bu çözüm yönteminin katkısının sınırlı düzeyde kalabileceği düşünülmektedir. 2010/4 sayılı Tebliğ ile, 1997/1 sayılı Tebliğ döneminde teşebbüsler açısından pazar payının ve ilgili ürün pazarının belirlenmesi bakımından yaşanan hukuki belirsizliklerin giderilmesi amaçlanmasına karşın, etkilenen pazar kavramı nedeniyle benzer bir hukuki belirsizliğin halen devam etmekte olduğu ve etkilenen pazar kavramının takdirinin teşebbüslere bırakılmasının, teşebbüsler açısından yeterince hukuki belirlilik sağlamaktan uzak olduğu düşünülmektedir⁸⁴.

3.4.4.2. Etkilenen Pazar Değerlendirmesinde Coğrafi Kapsam

2010/4 sayılı Tebliğ'in 7. maddesinin ikinci fıkrası ve Kılavuz'un "Etkilenen Pazar" başlıklı III.2. maddesinin (27) numaralı bendi hükümlerinden, etkilenen pazara ilişkin değerlendirmelerde tarafların faaliyetleri arasındaki yatay veya dikey çakışma araştırılırken bu incelemenin *herhangi bir coğrafi kısıtlamaya tabi tutulmaksızın* yapılacağı anlaşılmaktadır.

Etkilenen pazarın varlığına ilişkin değerlendirmelerin coğrafi kısıtlamaya tabi tutulmamasının, yargılama yetkisinin makullüğü⁸⁵ (*jurisdictional rule of reason*) bakımından birtakım belirsizliklere yol açabileceği düşünülmektedir. Özellikle dünya ciro eşliğini aşan bir devralma işleminde devralan tarafın Türkiye'de etkilenen pazarda faaliyeti bulunmasına karşın, devre konu teşebbüsün aynı pazarda sadece yurt dışında faaliyetinin bulunması durumunda, bu işlemin Rekabet Kurumu'na bildirilmesi gerekip gerekmediği noktasında yapılacak bir değerlendirme, etkilenen pazarın coğrafi sınırlarına bağlı olarak değişebilecektir. Şöyle ki, etkilenen pazar herhangi bir coğrafi kısıtlamaya tabi tutulmazsa, tarafların faaliyetleri arasında yatay çakışma bulunduğundan işlem Kanun kapsamına dahil olacak ve bildirilmesi gerekecektir, fakat etkilenen pazar coğrafi olarak sınırlandırılırsa -örneğin sadece ülke içindeki faaliyetler ile sınırlanırsa- tarafların faaliyetleri arasında çakışma olmaması nedeniyle işlem bildirimine tabi olmayacaktır.

2010/4 sayılı Tebliğ'in 7/1(b) bendinde işlem taraflarından yalnızca birinin Türkiye cirosunun varlığının uygun illiyet bağının tesisi için yeterli görülmesi ve Kılavuz gereği etkilenen pazara ilişkin değerlendirmelerin herhangi bir coğrafi kısıtlamaya tabi tutulmaması nedeniyle bu tür işlemler Kanun kapsamı içerisinde değerlendirilmektedir. Diğer taraftan, aynı koşullar altında işlem tam

⁸⁴ Aynı yönde bkz. Akkaya ve Erdoğan 2011, s.9. Ayrıca bkz. Kocabaş ve Bozkuş 2012, s.7.

⁸⁵ Etki doktrininin belirlilik kazanmasına yönelik müdahaleler kapsamında yargı kararları ile geliştirilen "yargılama yetkisinin makullüğü" kavramı, mahkemelerin yabancı unsurlu davalarda diğer ülke menfaatlerini gözetmesi ve yetkili yargı yerinin tayininde rekabeti kısıtlayıcı faaliyetin etkisini doğrudan gösterdiği ülkelerin yargılama yetkisine öncelik tanımaları gereğini ifade etmektedir. ZANETTİN, B. (2002), *Cooperation between Antitrust Agencies at the International Level*, Oxford and Portland: Hart Publishing, Oregon, s.12

tersi yönde gerçekleştiğinde, -yani yalnızca devre konu teşebbüsün Türkiye'de etkilenen pazarda faaliyetinin bulunması durumunda- aynı gerekçeyle sonucun değişmeyeceği düşünülmektedir. Bununla birlikte, bu duruma ilişkin olarak, etkilenen pazara coğrafi bir kısıtlama getirilmeyerek Türkiye'de faaliyet gösteren devre konu teşebbüslerin kontrol değişikliklerinin izlenmesinin uygun illiyet bağıını sağlamakta yeterli olduğu iddia edilebilir. Bu yoruma Kanun'un 2. maddesi anlamında hukuki bir engel bulunmamakla birlikte, bu durumda Tebliğ'in 7/1(b) bendinde yer alan Türkiye ciro eşliğinin sorunlu işlemleri tespit gücünü yansıtabilecek ölçüde yüksek belirlenmesi gerektiği düşünülmektedir. Zira Rekabet Kurulu'nun konuya ilişkin alınan 2011 yılı içerisindeki kararları arasında yalnızca dünya ciro eşliğini aşan işlemlerin % 25'inde devralan veya devre konu teşebbüsün Türkiye'de herhangi bir cirosunun bulunmadığı tespit edilmiştir.

Dolayısıyla 1997/1 sayılı Tebliğ döneminde karşılaşılan, eşiklerin sadece tarafların toplam pazar payları ve toplam ciolarını dikkate almasından kaynaklanan sorunların, 2010/4 sayılı Tebliğ döneminde de -etkilenen pazara herhangi bir coğrafi kısıtlama getirilmemesi nedeniyle- devam ettiği görülmektedir. Bu tür işlemlerin Kanun'un 2. maddesi kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği konusunda bir kaniya varmak, etki doktrininin yorumuna bağlı olarak değişebilmekle beraber, doktrini yorumlarken “doğrudan, önemli ve makul ölçüde öngörülebilir olma” unsurlarını gözden uzak tutmamak ve bu işlemlere bildirilmeme durumunda para cezası öngörüldüğü de dikkate alınarak, yargılama yetkisinin makullüğü kavramının biraz daha dar yorumlanması gerektiği düşünülmektedir.⁸⁶

3.4.4.3. Ortak Girişimlere Tanınan İstisna

2010/4 sayılı Tebliğ'in 7. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ortak girişimlerde ciro eşliğini aşmak kaydıyla etkilenen pazar bulunmasa dahi işleme bildirim zorunluluğu getirilerek bu işlemler bakımından sadece ciro eşikleri, uygun illiyet bağıının tesisi bakımından yeterli görülmüştür. Ancak bu yaklaşımın birtakım hukuki belirsizliklere yol açabileceği düşünülmektedir. Örneğin A grubunun Almanya'da çimento ve bisküvi sektöründe, B grubunun ise Brezilya'da çimento ve bisküvi sektöründe faaliyet göstermekte olduğunu varsayalım. Her iki şirketin de Türkiye'de üretim/ithalat yoluyla⁸⁷ sadece bisküvi sektöründe cirosunun

⁸⁶ İnceleme konusu pazarın global bir pazar olduğu varsayımı altında dahi bu sonucun değişmeyeceği düşünülmektedir. Zira, Kanun'un amacı dünya pazarlarındaki rekabeti değil, Türkiye pazarındaki rekabeti korumaktır. Fakat dünya pazarındaki rekabetin korunmasının aynı zamanda, dolaylı yoldan, Türkiye pazarında da rekabetin korunmasına hizmet edeceği iddia edilebilmekle birlikte, bu durumda, uluslararası hukuk bağlamında yargılama yetkisinin makullüğü sorusunu cevaplamak güçleşmektedir.

⁸⁷ Etki doktrininin uygulanması bakımından ilgili teşebbüslerin Türkiye'deki ciolarının ithalat yoluyla veya Türkiye'de üretim faaliyetinde bulunmak yoluyla elde edilmesinin bir önemi bulunmamaktadır. Kurul'un

bulunduğu ve Tebliğ’de öngörülen eşikleri aştığı varsayımı altında, A ve B’nin Çin’de, çimento sektöründe faaliyet göstermek üzere bir ortak girişim kurması halinde, bu ortak girişim işlemi için Tebliğ’in anılan hükmü gereği Türkiye’de bildirimde bulunmaları gerekecektir.

Bu ortak girişimin Kanun’un 2. maddesi bakımından değerlendirilmesi noktasında, öncelikle konu ile ilgili Rekabet Kurulu kararlarının incelenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Aşağıda yer verilen her iki kararda da inceleme konusu ortak girişim, ana teşebbüslerin Türkiye’de faaliyet gösterdiği ürün pazarından başka bir pazarda faaliyet göstermek üzere yurt dışında kurulmuştur⁸⁸.

Rekabet Kurulu’nun konu ile ilgili Flabeg Holding GmbH, Schott Solar CSP GmbH ve SBP Sone GmbH arasında bir ortak girişim kurulmasına ilişkin alınan Kararı’nda⁸⁹; işlem taraflarının ciro eşiklerini aştığı, fakat, Türkiye’de mevcut durumda ve yakın gelecekte ortak girişimin faaliyette bulunacağı alana ilişkin bir pazarın bulunmaması ve bu pazarın oldukça yeni ve henüz gelişme aşamasında olması nedeniyle Türkiye sınırları içerisinde etkilenen bir pazarın bulunmadığı, nitekim, tarafların Türkiye’de elde ettikleri ciroların, ortak girişimin faaliyet alanı dışındaki yatırım ve işlerden elde edildiği belirtilmiştir. Öte yandan, mevcut durumda böyle bir pazar bulunmamasına rağmen mevcut teknolojilerin gelişmesi ile *potansiyel* olarak Türkiye’de oluşacak pazarın devralmadan *düşük de olsa etkilenme ihtimalinin* bulunduğu ve bu sebeple işlemin Kanun kapsamında olduğu değerlendirmesine yer verilerek, işlemin Tebliğ’in 7/1(b) bendinde yer alan ciro eşığının aşılması ve aynı maddenin ikinci fıkrasında yer alan *istisna hükmü uyarınca* izne tabi olduğu belirtilmiştir.

Lur Berri Holding SAS (Lur Berri)’nin, Alfesca grup şirketlerinin ana holding şirketi olan Alfesca hf. (Alfesca) unvanlı şirketin kontrolünü devralması ve sonrasında LBO France GESTION (LBOF) ile birlikte, Alfesca grup şirketlerinin holding şirketi olan Financiere de Kiel (FDK) üzerinde ortak kontrol tesis etmesi işlemine ilişkin alınan Karar’da⁹⁰, Alfesca ve FDK’nın Türkiye’de herhangi bir faaliyetinin bulunmadığı, FDK’yı ortaklaşa yönetecek olan Lur Berri ve LBOF’nin, FDK’nın faaliyet konusu olan şölen yemekleri sektöründe herhangi bir faaliyetinin olmadığı, dolayısıyla işlemten etkilenen bir pazar bulunmamasına karşın, Tebliğ’in 7/1(b) bendinde yer alan ciro eşiklerinin aşılması ve aynı maddenin ikinci fıkrasında yer alan *istisna hükmü nedeniyle* izne tabi olduğuna karar verilmiştir.

2.6.2005 tarih ve 05-38/512-122 sayılı Kararı’nda isabetli olarak Türkiye’ye yapılan doğrudan satışlar Türkiye’de etki koşulunun gerçekleşmesi için yeterli kabul edilmiş ve işlem Kanun kapsamında değerlendirilmiştir.

⁸⁸ Ayrıca, Rekabet Kurulu’nun 2011 yılında aldığı 238 karardan 21’inde, karara konu olan ortak girişim işleminde işlemten etkilenen bir pazarın bulunmadığı tespiti yapılmıştır. Kaynak: 2011 yılı Rekabet Kurulu Kararları.

⁸⁹ 17.08.2011 tarih ve 11-45/1106-382 sayılı Karar.

⁹⁰ Kurul’un 14.12.2011 tarih ve 11-61/1580-565 sayılı Kararı.

Rekabet Kurulu kararları ışığında yukarıda yer verilen örnek tekrar incelenirse; bu tür işlemlerin Kanun'un 2. maddesi kapsamında değerlendirilmesinin yargılama yetkisinin makullüğü noktasında sorun yaratabileceği düşünülmektedir. Zira, ortak girişim, ilgili teşebbüslerin Türkiye'de faaliyet gösterdiği ürün pazarından başka bir pazarda faaliyet göstermek üzere yurt dışında kurulmaktadır, dolayısıyla burada koordinasyon riskinden⁹¹ söz etmenin etki doktrininin doğrudan ve makul ölçüde öngörülebilir olma unsurları bakımından sınırlarını zorlayıcı bir yaklaşım olduğu düşünülmektedir. Kanun'un 2. maddesi kapsamında etkileme ihtimalinin bu kadar geniş yorumlanması, bu tür işlemlerde uygun illiyet bağının sağlanmasını da güçleştirecektir⁹². Bu sebeple işlemde etkilenme ihtimali daha olası olan ülkelerin rekabet otoritelerinin⁹³ müdahale etmesi yargılama yetkisinin makullüğü bakımından daha uygun olacak ve uluslararası alanda çelişkili kararların verilmesini de bir ölçüde engelleyecektir.

4. TÜRKİYE UYGULAMASINA YÖNELİK ÖNERİLER

4.1. Genel Olarak

Çalışmanın son bölümünde, daha etkin bir yoğunlaşma kontrol rejimi için eşik sisteminde yapılması gereken değişikliklere yer verilecektir. Ayrıca eşik sisteminde yapılacak olası değişikliklerin etkileri, Rekabet Kurulu'nun 2011 yılı yoğunlaşma kararları çerçevesinde analiz edilecektir.

Yukarıda da belirtildiği gibi ülke ciro eşliğinde ikili ciro eşliği sistemi kullanılmış ve eşikler işlem taraflarını ayrı ayrı değerlendirmeye olanak verecek şekilde düzenlenmiştir. Bunun sonucunda, ülke ciro eşliği yerel bağ kriterini sağlamış ve sorunlu işlemleri belirlemede başarılı olmuştur. Bu nedenle, çalışma kapsamında ülke ciro eşliği sistemine yönelik herhangi bir değişiklik önerisi getirilmemektedir.

Diğer taraftan, yukarıda da belirtildiği gibi dünya ciro eşliği, bir ülkedeki sorunlu işlemleri belirlemede uygun bir araç olarak görülmemektedir. Nitekim 2011 yılı Türkiye uygulaması, Tebliğ'in 7/1. fıkrasının (b) bendi ile getirilen dünya cirosu eşliğinin çok sayıda işlemin Rekabet Kurumu'na bildirilmesine neden

⁹¹ Aynı şirketler Çin'de bisküvi sektöründe faaliyet göstermek üzere bir ortak girişim kurarsa, bu işlemin Kanun kapsamında değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Zira, ana teşebbüslerin Türkiye'de bisküvi sektöründe satışları olduğu göz önünde bulundurulduğunda işlemin koordinasyon riski nedeniyle Türkiye piyasalarında etki doğurması ihtimal dahilindedir.

⁹² Nitekim Rekabet Kurulu'nun 14.07.2011 tarih ve 11-43/919-288 sayılı Sorgenia France/KKR Kararı'nda isabetli şekilde, işlem neticesinde devre konu şirketin kontrol yapısında değişiklik meydana geleceği ve tarafların cirolarının 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen eşikleri aştığı, ancak, anılan işlemin, Türkiye pazarlarına herhangi bir etkisinin bulunmaması nedeniyle Kanun'un kapsamı dışında olduğu belirtilerek, işlemin Kanun'un 7. maddesi ve Tebliğ kapsamında olmadığına karar verilmiştir.

⁹³ İlgili teşebbüsler dünya çapında çimento sektöründe faaliyet gösterdiğine göre, çimento satışlarının bulunduğu ülkeler öncelikle bu işlem konusunda yetkili olmalıdır.

olurken, ülke ciro eşliğinden bağımsız olarak sorunlu işlemlerin belirlenmesine herhangi bir etkisi olmadığını göstermektedir. 2011 yılında nihai incelemeye alınan ve/veya koşullu izin verilen işlemlerin tamamının ülke ciro eşliğini aştığı dikkate alındığında, dünya ciro eşliğinin kaldırılmasının Türkiye’de rekabetçi etki doğurması muhtemel yoğunlaşma işlemlerinin Rekabet Kurulu tarafından incelenebilmesi açısından herhangi bir sorun oluşturmayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle dünya cirosu eşliğinin kaldırılması önerilmektedir.

Bununla birlikte dünya ciro eşliği sisteminin kaldırılmaması durumunda, Türkiye yoğunlaşma kontrol rejiminin daha etkin çalışmasını temin etmek amacıyla dünya cirosu sisteminde bazı değişiklikler yapılması önerilmektedir. Dünya cirosu eşliğinin kullanılması durumunda, tarafların ilgili ülkedeki cirolarını dikkate alacak eşiklerin sadece ülkede rekabetçi etki yaratması muhtemel işlemlere bildirim yükümlülüğü getirilmesini sağlayacak şekilde ve seviyede belirlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle yapılacak değişiklik önerileri, 7/1. fıkrasının (b) bendinde yer alan dünya cirosu sisteminin yerel bağ kriterini karşılamaını sağlamayı amaçlamaktadır.

Ayrıca çalışmanın 1.5. numaralı bölümünde incelenen Danimarka eşik sisteminin, etkilenen pazar istisnası dışında Türkiye ile aynı olması nedeniyle iki ülkenin eşik seviyelerinin karşılaştırılmasının Türkiye’deki bildirim eşiklerinin seviyelerinde yapılacak değişikliklere ışık tutabileceği düşünülmektedir⁹⁴. Ülke eşliği sisteminde, ilgili teşebbüslerin toplam ülke cirolarının aşması gereken eşik Danimarka’da 285 milyon TL, Türkiye’de 100 milyon TL; teşebbüslerin en az ikisinin aşması gereken ülke cirosu Danimarka’da 32 milyon TL, Türkiye’de 30 milyon TL olarak belirlenmiştir⁹⁵. Dünya ciro eşliği sisteminde ise en az bir teşebbüsün aşması gereken dünya cirosu Danimarka uygulamasında 1.200 milyon TL, Türkiye’de 500 milyon TL; en az bir diğer teşebbüsün aşması gereken ülke cirosu ise Danimarka’da 1.200 milyon TL, Türkiye’de 5 milyon TL olarak belirlenmiştir. Görüldüğü üzere iki ülke eşik seviyelerinde belirli oranda bir benzerlik bulunmakla birlikte, dünya ciro eşliği sisteminde taraflardan birinin aşması gereken ülke ciro seviyesi Danimarka’ya kıyasla Türkiye’de oldukça düşük belirlenmiştir.

Bu doğrultuda, öncelikle mevcut durumda taraflardan en az birinin aşması gereken Türkiye cirosu eşliğinin (5 milyon TL), ülke ciro eşliği sisteminde taraflardan en az ikisinin aşması gereken Türkiye cirosu eşliği (30 milyon TL)

⁹⁴ 2011 yılında Gayri Safi Yurtiçi Hasıla, Türkiye’de 774 milyar ABD Doları, Danimarka’da ise 333 milyar ABD Doları olmuştur. Bkz. <http://databank.worldbank.org/databank/download/GDP.xls>, Erişim Tarihi: 09.02.2013.

⁹⁵ Danimarka’nın ciro eşiklerinin TL karşılığının belirlenmesinde 09.02.2013 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası kuru esas alınmıştır. <http://www.tcmb.gov.tr/kurlar/201302/08022013.html>, Erişim Tarihi: 09.02.2013.

seviyesine yükseltilmesi yoğunlaşma kontrol rejiminin etkinliği açısından uygun olacaktır.

Ayrıca, yerel bağ kriterinin sağlanması amacıyla dünya cirosu sisteminde ikinci eşik, taraflardan en az ikisinin Türkiye'deki cirolarını dikkate alacak şekilde düzenlenmelidir. Bu değişiklik, taraflardan yalnızca birinin Türkiye'de faaliyetinin olduğu işlemlerin bildirilmesini önleyerek 2010/4 sayılı Tebliğ ile getirilen etkilenen pazar istisnasına olan ihtiyacı ortadan kaldıracaktır.

Taraflardan en az ikisi şartının getirilmemesi durumunda ise ikinci eşik, yalnızca devre konu tarafın faaliyetlerini ölçecek şekilde değiştirilebilir. Böylelikle Türkiye'de hiçbir ciro elde etmemiş veya çok düşük ciro elde etmiş teşebbüslerin devralınması işlemlerinin, devralanın Türkiye'deki, devre konu tarafın yurtdışındaki faaliyetleri nedeniyle izne tabi olması engellenebilir.

4.2. Önerilen Dünya Cirosu Sistemleri Çerçevesinde 2011 Yılı Yoğunlaşma Kararlarının İncelenmesi

Bu bölümde, Rekabet Kurulu tarafından 2011 yılında yalnızca 7/1. fıkrasının (b) bendinde yer alan dünya cirosu eşiğinin aşılması nedeniyle izne tabi olduğuna karar verilen 106⁹⁶ işlemin, mevcut eşikler yerine yukarıda önerilen eşikler kapsamında izne tabi olup olmayacağı incelenecektir.

Önerilen ilk sistemde, taraflardan en az birinin aşması gereken Türkiye cirosu eşiği 30 milyon TL'ye yükseltilmiştir. İkinci sistemde, taraflardan en az birinin aşması gereken Türkiye cirosu eşiği 30 milyon TL'ye yükseltilmiş ve bu eşik açısından yalnızca devre konu tarafın faaliyetleri dikkate alınmıştır. Üçüncü sistemde ise, ilk eşik tarafların toplam dünya cirolarını dikkate alacak şekilde değiştirilmiş, ikinci eşik ise taraflardan en az ikisinin aşması gereken 5 milyon TL'lik Türkiye ciro eşiği olarak belirlenmiştir.

Tablo-6: Önerilen Eşik Sistemleri Çerçevesinde Kararların Sınıflandırılması

Eşik Sistemi	Eşikleri Aşan	Eşikleri Aşmayan
500+30	63	43
500+30 (Devre Konu)	39	67
500+5+5	56	50

Kaynak: Rekabet Kurulu Kararları.

İnceleme sonucunda, birinci sistemde 106 işlemde 63'ü, ikinci sistemde 39'u, üçüncü sistemde ise 56'sı eşikleri aşmaktadır. Önerilen eşik sistemlerinin uygulanması ile yalnızca 7/1. fıkrasının (b) bendi kapsamında izne tabi olan işlem sayısında yaklaşık %50'lik bir azalma meydana gelmektedir. Ayrıca, önerilen

⁹⁶ 2011 yılında yalnızca 7/1. fıkrasının (b) bendindeki eşikleri aştığı belirlenen 7 işlem açısından çalışma kapsamında önerilen eşiklerin değerlendirilebilmesi için gerekli verilere ulaşılamamıştır.

sistemler sonucunda eşikleri aşmayan işlemler içerisinde nihai incelemeye alınan veya koşullu izin verilen işlem bulunmamaktadır.

Önerilen eşik sistemlerinin daha az sayıda sorunsuz işlemi bildirim tabi kılarak, Rekabet Kurumu'nun iş yükünü hafifleteceği ve Türkiye yoğunlaşmaların kontrolü rejimini daha etkin hâle getireceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

AKKAYA, M. B. ve T. ERDOĞAN (2011), “Recent Amendments In The Turkish Merger Regime: A Unique Notification System based On Affected Markets”, Mediterranean Competition Bulletin, No:3-extra, <http://ec.europa.eu/competition/publications/mediterranean/index.html>, Erişim Tarihi: 30.09.2012.

ASLAN, İ. Y. (2007), *Rekabet Hukuku Teori-Uygulama-Mevzuat*, Dördüncü Baskı, Ekin Kitabevi, Bursa.

AYDEMİR, S. (2005), *Konglomera Birleşmeler Portföy Etkileri ve Ex-Ante Kontrol*, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tez Serisi No:66, Ankara.

BIAC/ICC (2001), “Recommended Framework For Best Practices in International Merger Control Procedures”, <http://www.biac.org/statements/comp/BIAC-ICCMergerPaper.pdf>, Erişim Tarihi: 13.06.2013.

ÇETİNKAYA, M. (2003), *İlgili Pazar Kavramı ve İlgili Pazar Tanımında Kullanılan Nicel Teknikler*, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri Serisi No: 4, Ankara, s. 25-51.

DERE, G. (2011), *Uluslararası Hukuk Bağlamında Rekabet Otoritelerinin Yetki Sorunu ve Türkiye İçin Çözüm Önerileri*, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri Serisi No: 127, Ankara.

EROL, K. (2000), *Rekabet Kurallarının Ülke Dışı Uygulanması*, Doktora Tezi, Rekabet Kurumu.

GÜVEN, P. (2003), *Türk Rekabet Hukuku ve Avrupa Birliği Rekabet Hukukunda Birleşme ve Devralmaların Denetlenmesi*, İkinci Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara.

HARLE, N., P. OMBREGT ve K. COOL (2012), *Merger Control and Practice in the BRIC Countries vs. the EU and the US: Review Thresholds*, Insead 2012/100/ST.

HEIMLER, A. (2003), “The Green Paper on The Review of Council Regulation 4064/89: Some Comments on the Jurisdictional Issues”, G. Drauz ve M. Reynolds (der.), *EC Merger Control A Major Reform in Progress* içinde, Oxford University Press, New York, s.30.

ICN (2005), “Recommended Practices For Merger Notification Procedures”, <http://www.internationalcompetitionnetwork.org/uploads/library/doc588.pdf>, Erişim Tarihi: 19.09.2012.

ICN (2008), “Setting Notification Thresholds For Merger Review”, http://www.jftc.go.jp/en/international_relations/icn/kyoto-materials/pdf/Merger_WG_2.pdf, Erişim Tarihi: 19.09.2012.

ICPAC (2000), “International Competition Policy Advisory Committee Final Report”, Chapter: 3, <http://www.usdoj.gov/atr/icpac/finalreport.htm>, Erişim Tarihi: 17.02.2013.

KASSAMALI, R.A., (1996), “From Fiction to Fallacy: Reviewing the E.C. Merger Regulation’s Community Dimension Thresholds in the Light of Economics and Experience in Merger Control”, *European Law Review*, 21 Supp (Competition Law Survey).

KOCABAŞ, B. ve S. BOZKUŞ (2012), Recent Developments in Merger Control in Turkey, CPI Antitrust Chronicle, May 2012 (2), <https://www.competitionpolicyinternational.com/file/view/6679>, Erişim Tarihi: 17.02.2013.

MALINAUSKAITE, J. (2011), “Development of Merger Control in the Baltic Countries: Over 10 Years of Experience-Part I”, *European Competition Law Review*, Issue 2.

Merger Notification and Procedures Template (2006), <http://www.en.bwb.gv.at/SiteCollectionDocuments/AustriaICNmergertemplaterevSep06.pdf>, Erişim Tarihi: 10.02.2013.

MOTTA, M. (2004), *Competition Policy: Theory and Practice*, Cambridge University Press, New York.

OECD (2005), “Recommendation of the Council on Merger Review”, <http://www.oecd.org/competition/mergers/40537528.pdf>, Erişim Tarihi: 16.12.2012.

Rekabet Kurumu Faaliyet Raporları, <http://www.rekabet.gov.tr/default.aspx?nsw=+xCaWfzD9Oh3MGVfMca1Iw==H7deC+LxBI8=>, Erişim Tarihi:17.02.2013.

Rekabet Kurumu (2007), “1997/1 Sayılı Tebliğ’in Gözden Geçirilmesi Hakkında Tartışma Metni”,

<http://www.rekabet.gov.tr/dosyalar/mevzuatcalismasi/mevzuatcalismasi1.pdf>, Erişim Tarihi: 19.09.2012.

ROWLEY, J.W. ve A.N. CAMPBELL (1999), “Multi-Jurisdictional Merger Review-Is It Time for a Common Form Filing Treaty?”, <http://www.mcmillan.ca/Files/Multi-Jurisdictional%20Merger%20Review%20with%20attach%20April%201999.pdf>, Erişim Tarihi: 17.02.2013.

SAVRIN, D. ve B. MCCUTCHEN (2008), “Meddlesome Market Share Notification Thresholds Can Have A Chilling Effect”, *International Antitrust Bulletin*, Vol:3.

SOLMAZ, E. (2009), *Yoğunlaşmaların Kontrolünde Bildirim Eşikleri*, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tez Serisi No: 105, Ankara.

WHISH, R. (2005), *Competition Law*, Fifth Edition, Oxford University Press.

ZANETTİN, B. (2002), *Cooperation between Antitrust Agencies at the International Level*, Oxford and Portland: Hart Publishing, Oregon.

REKABET KURULU KARARLARI

Çalışma kapsamında Rekabet Kurulu'nun, 1997/1 sayılı Tebliğ'in uygulamada olduğu 01.01.2010-31.12.2010 tarihleri arasındaki yoğunlaşma kararları (toplam 210 karar) ile 2010/4 sayılı Tebliğ'in uygulamada olduğu 01.01.2011-31.12.2011 tarihleri arasındaki yoğunlaşma kararları (toplam 238 karar) bildirilen işlemlere yönelik kararların sonuçları, izne tabi olduğuna karar verilen işlemlerin hangi eşikleri aştığı ve işlemin taraflarının Türkiye'de faaliyeti olup olmadığı bakımından analiz edilmiştir.

02.06.2005 tarih ve 05-38/512-122 sayılı Rekabet Kurulu Kararı.

ABD Temyiz Mahkemesi Kararı

United States v. Aluminum Co. of America, 148 F.2d 416 (2d Circ. 1945).

MEVZUAT

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun.

1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ.

2010/4 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ.

2010/4 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in Genel Gerekçesi.

Birleşme ve Devralmalarda İlgili Teşebbüs, Ciro ve Yan Sınırlamalar Hakkında Kılavuz.

Ülke Mevzuatları

ABD

Hart-Scott-Rodino Act, 15 U.S.C. § 18a (a), <http://www.law.cornell.edu/uscode/text/15/18a>, Erişim Tarihi: 09.02.2013.

Commercial Practices 16 C.F.R. §§ 801. 1(a) (1).

16 CFR §§ 801.3.

16 C.F.R. §§ 801.10.

16 C.F.R. §§ 802.50 ve §§ 802.51.

Federal Register 2012, Vol. 77, No. 18, <http://www.ftc.gov/>

[os/2012/01/120124claytonact7a.pdf](#), Erişim Tarihi: 09.02.2013.

Almanya

Alman Rekabet Kanunu

Bundeskartellamt (2005) “Information leaflet on the German control of concentrations”, http://www.bundeskartellamt.de/wDeutsch/download/pdf/Merkblaetter/Merkblaetter_englisch/06MerkblattzurDeutschenFusionskontrolle_e.pdf, Erişim Tarihi: 23.12.2012.

International Comparative Legal Guide, Merger Control, Germany Chapter, http://www.iclg.co.uk/index.php?area=4&country_results=1&kh_publications_id=218&chapters_id=4909, Erişim Tarihi:15.4.2012.

Avrupa Birliği

Council Regulation (EC) No 139/2004 Of 20 January 2004 On The Control Of Concentrations Between Undertakings.

Commission Consolidated Jurisdictional Notice Under Council Regulation (EC) No 139/2004 On The Control Of Concentrations Between Undertakings, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:095:0001:0048:EN:PDF>, Erişim Tarihi: 17.02.2013.

Community Merger Control Green Paper on The Review of The Merger Regulation, 1996, http://europa.eu/documents/comm/green_papers/pdf/com96_19_en.pdf, Erişim Tarihi: 17.02.2013.

Avusturya

Cartel Act, 2005.

<http://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20004174>, Erişim Tarihi: 10.02.2013.

Belçika

Act on the Protection of Economic Competition, 2006.

http://economie.fgov.be/en/binaries/apec-new_tcm327-56301.pdf, Erişim Tarihi: 10.02.2013.

Brezilya

Law n. 12.529/2011.

Danimarka

The Competition Act (Consolidated Act No. 1027, 21.08.2007)

Merger Guidelines (2010), <http://www.kfst.dk/fileadmin/webmasterfiles/>

[konkurrenca/Fusionskontrol/Merger_guidelines.pdf](#), Erişim Tarihi: 23.12.2012.

Fransa

Commercial Code (*Code de commerce*-Fransa Ticaret Kanunu).

Autorité de la Concurrence, Merger Control Guidelines, http://www.autoritedelaconcurrence.fr/doc/ld_mergers_final.pdf, Erişim Tarihi: 19.12.2012.

Hollanda

Dutch Competition Act, 2009, [http://www.nma.nl/en/images/Dutch%20Competition%20Act%20-%20in%20English%20\(version%20of%20July%201%202009\)23-192040.pdf](http://www.nma.nl/en/images/Dutch%20Competition%20Act%20-%20in%20English%20(version%20of%20July%201%202009)23-192040.pdf), Erişim Tarihi: 10.02.2013.

İngiltere

Enterprise Act, 2002.

Office of Fair Trading (2009), "Mergers Jurisdictional and Procedural Guidance", http://www.offt.gov.uk/shared_offt/mergers_ea02/oft527.pdf, Erişim Tarihi: 27.11.2012.

Office of Fair Trading (2003), "Overview of the Enterprise Act (The competition and consumer provisions)", http://www.offt.gov.uk/shared_offt/business_leaflets/enterprise_act/oft518.pdf, Erişim Tarihi: 26.11.2012.

İrlanda

Competition Act, No:14, 2002

Notice in respect of certain terms used in Part 3 of the Competition Act 2002 (2006), http://www.tca.ie/images/uploaded/documents/N_02_003_as_amended_on_12_December_2006.pdf, Erişim Tarihi: 23.12.2012.

İspanya

Competition Act 15/2007.

İsveç

Swedish Competition Act (2008:579).

Guidance from the Swedish Competition Authority for the notification and examination of concentrations between undertakings (2010), http://www.kkv.se/upload/Filer/ENG/Competition/Guidance_notification_concentrations_undertakings.pdf, Erişim Tarihi: 23.12.2012.

İtalya

Competition and Fair Trading Act, No:287, 10.10.1990

<http://www.agcm.it/en/competition--mergers-and-acquisitions/turnover->

[thresholds.html](#), Erişim Tarihi:22.01.2013.

Norveç

Regulation on the Notification of Concentrations, 28.04.2004, <http://www.konkurransetilsynet.no/en/legislation/Regulation-on-the-notification-of-concentrations-/>, Erişim Tarihi: 23.12.2012.

Diğer

International Comparative Legal Guide, Merger Control, China Chapter, <http://www.iclg.co.uk/practice-areas/merger-control/merger-control-2013/china>, Erişim Tarihi: 10.02.2013.

International Comparative Legal Guide, Merger Control, Brazil Chapter, <http://www.iclg.co.uk/practice-areas/merger-control/merger-control-2013/brazil>, Erişim Tarihi: 10.02.2013.

<http://databank.worldbank.org/databank/download/GDP.xls>, Erişim Tarihi: 09.02.2013.

<http://www.ecb.int/stats/exchange/eurofxref/html/index.en.html>, Erişim Tarihi: 11.03.2013.

<http://www.tcmb.gov.tr/kurlar/201302/08022013.html>, Erişim Tarihi: 09.02.2013.